

Pályázatok

A RÁKOSPALOTAI ORTHODOX CHEVRA KADISA az általa létesítendő aggokháza részére gondnoki állásra pályázatot hirdet. A gondnoktól megkívánatik, hogy fedhetetlen életű s jól beszéljen és a chevra kadisa irodai munkájának elvégzéséhez értsen. Feleségének pedig a szakácsnői és házvezetőnői teendőket kell elvégeznie. Díjazás teljes ellátás és évi 400 P. Írásbeli ajánlatok június 1-ig az *Orth. Izr. Szentegylethez*, Rákospalota, küldendők.

Van szerencsém értesíteni a n. é. közönséget, hogy 25 éve fennálló **héber könyvkereskedésemet** Rombach-u. 1. szám alól **KAZINCZY UCCA 33. SZÁM ALÁ**, az orth. zsinagóga mellé helyeztem át. Szíves pártfogást kér **STEINER G. JÓZSEF** מוכר ספרים.

Trencsénteplic-fürdőn

a legjobb orth. kóser penzió a Fischhof-féle vendéglő a park közvetlen közelében. Elismert kitching konyha és kiszolgálás. — Tulajdonos: **FISCHHOF ADOLF** vendéglős Galántáról.

Uj orth. כשר csemege- és baromifüzlet Rebenwurz-féle füstöltárugyár főlerakat. Sajt, vaj és mindenféle csemegeárunk Orth. kóser borok és mindennemű italok zárt palackokban. Olcsó árak! Pontos kiszolgálás! **SCHLESINGER A.** VIII. NÉPSZINHÁZ UCCA 16. sz. Telefon: J. 443-68.

BECKERT HUGÓ

parókakészítő, specialista.
Most
Budapest, Dob-utca 27.
(Skrek ház) Lift.

Sirkövek

Adler J. sirkóraktárában
Telefon: József 364-20.
Budapest, Károly-körut 7. és Rombach ucca 4.

Mielőtt sirkövet (ת-מצבה)

vásárol, saját érdekében kérjen költségvetést
RÓNA SÁNDOR sirkőgyárából, NYIREGYHÁZA, Telefon 219.
Orth. templom közelében.

Apróhirdetések

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér.

Házasság

HUSZONHÁROM év óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi-ut 57/b. Telefon. Cégnélküli levelezés.

KIZÁRÓLAG előkelő körökben, házasságokat legdiszkrétebben közvetít, Meisels héber könyvkereskedés és tálliszszövede, Rombach ucca 8. A Rombach templommal szemben. — Bármily könny megvásárlásáért, levelezőlap hívásra, házhoz megyek.

LÖWINGER SAMUEL, Kaba. Házasságközvetítő. Eredmény biztos. Válaszbélyeg mellékelendő.

VALLÁSOS körökben bevezetett *sadchenek* közölkék címűket „Siddich” jellegére a kiadóhivatalba.

SZIGORUAN orth., 29 éves szép özvegyasszony jómeneteli üzlettel, férjhez menne vallásos, jó kereskedő תורה בן-hoz. Levelek „Jó megjelenésűre reflektálok” jellegére a kiadóba.

Különféle

SZOMBATTARTÓ utazó éves bérletjeggyel, magával vinne még néhány cikket. „Legjobb referenciák” jellegére a kiadóba.

MEGBIZHATÓ, jól főzni tudó zsidőleányt szobalány mellé keresek. Reiner Armin fakereskedő Miskolcra.

HITOKTATÓ (Melamed)! Úgy az összes héber tantárgyak oktatásában, valamint a hitközségi jegyzői teendőkből nagy gyakorlattal bíró, elsőrendű bizonyítványokkal rendelkező, nőtlen hitoktató azonnalra állást keres, szerény feltételek mellett is. Ajánlatok „Bentóra” jellegére a lap kiadóhivatalába kéretnek.

SZOMBATTARTÓ, teljesen megbízható fiatal ember, azonnalra bármily állást keres. Szerény igényű. Megkeresések „Sokoldalú” jellegére a kiadóba kéretnek.

ORTH. HÁZBAN állást vállalnék, gyermekek mellett is. „Varráshoz értek” jelige.

HÁZTARTÁSBAN jártas, főzni jól tudó zsidó lány vagy középkorú nő jobb orth. családhoz felvétetik, eseléd van. Cim: Rosenbaum Bernát, Nádudvar.

PERFEKT német zsidó urilány, ki gyermekekkel foglalkozna, elhelyezkedést keres jobb orth. családnál. „Házias” jelige.

MISKOLCI orthodox uricsalád elvállal 3-4 iskolás fiut nyaralásra, avashgyi kitching levegőjű villában. Részletes felvilágosítás: Gottesmann Adolf, Miskolc, Toronyalja-utca 13.

25 ÉV ÓTA fennálló, jól bevezetett cipészüzlet, gépekkel, Budapest legforgalmasabb helyén, betegség miatt eladó. Cim a kiadóban.

GYAKOROLT okl. tanító menne vidékre elemi, polgári és középiskolai magántanulókhöz. Szíves megkeresések „Perfekt német és héber” jellegére.

VALLÁSOS zsidó urilány, ki a háztartás minden ágában jártas, gyermekekkel is foglalkozna, elhelyezkedést keres. „Szerény igényű” jellegére.

Templomi himzéseket

készít művészeti kivitelben, régi himzéseknek átdolgozását elvállalja olcsó áron

HERZ EMMA aranyhímző műterme
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 3.
Telefon: Aut. 856-32.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ

Spatz Henrik könyvnyomdája
Budapest, VII., Kertész-utca 21.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ל'פ"ג

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Sip ucca 10. sz.
Telefon: J. 425-90. Csekkszám: 50.791.
Egész évre 20 pengő

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Orthodoxia és választások

Uj választások küszöbén állunk s a zsidó felekezeti lapokban bizonyára felhangzik majd a felszólítás, hogy a zsidó választók csak szabad-
elvű férfiakra adják le szavazatukat. Ilyenkor felhangzik a szokásos követelés a *numerus clausus* eltörléséért, a *vitézi rend* zsidómentessége megszüntetéséért, a zsidóknak a közhivatalokban való elhelyezéséért stb. Mindez igen szép követelmény, de a mai erőviszonyok között illuzió, romantika és tisztán ellenzéki politika. E követelmények teljesítése egyes, hatalmon levő körök érdekében ütközik s így a jelenlegi állapot mellett a *numerus clausus*, a vitézi rend stb. terén változás nem remélhető. Mégis van egy zsidó sérelem, amely könnyen orvosolható volna, ha a zsidó választópolgárság egyöntetű elhatározással dokumentálna a hatalmon levőkkel szemben. Elsősorban az orthodox választókra gondolunk, mert arról van szó, mit tehetnénk a választások előtt abban az irányban, hogy az orthodox zsidó, aki szombati nyugalmat tart 25 órán át, fel legyen mentve a vasárnapi munkaszünet teljes kényszerű alól. Nem lehetne-e most odalépni az illetékesekhez s „do ut des” alapjára helyezkedve, felajánlani az orthodox zsidóság szavazatait, oly feltétel alatt, hogy

az orthodox, szombattartó zsidóra ne legyen kötelező a teljes vasárnapi munkaszünet, úgy, mint Angliában.

A hazai orthodoxia e kívánsága senkinek érdekeit nem sérti, hanem elősegíti sok ezer családnak megélhetését. Vagy legalább megerősíti azt a reményt, hogy a vasárnapi munkaszüneti kényszer megszüntetésével vagy enyhülésével könnyebb lesz a falat kenyeret megszerezni. Nem el-

lenkezik ez a követelmény még azoknak a nézetével sem, akik szerint az államnak keresztény jellegűnek kell lennie, amint azt száz évvel ezelőtt a kikeresztelkedett Julius Stahl hirdette, amikor követelte, hogy az állam keresztény volta ki-domborodjék intézményeiben. Mert nem alterálja a hivatalok, a társadalom nagy részének vasárnapi munkaszünetét, ha a zsidó lakosság egy rétege vasárnapon dolgozik, amely réteg ugyanis eleget tett százszázalékban a szociális életfelfogásból fakadó heti szünnap megülésében. Senkinek sincs haszna abból, ha sok ezer ember hetenként 50-60 órára kénytelen kikapcsolódni a termelésből, csak az illetőknek van kárunk belőle. Vannak országok, amelyek a vasárnapi munkaszünetet sokkal szigorúbban veszik, mint nálunk, például Anglia s Hollandia, s mégis ezek az országok a legmesszebbmenő tekintettel vannak az orthodox zsidóság szempontjaira s a teljes vasárnapi munkaszünet alól felmentést adnak a szombatot megtartó zsidó polgárnak. Nálunk a koresmák nyitva vannak, a vasutak járnak, a vilamos sem pihen, a közművek sem tűnnek vasárnapi szünetet, miért nem lehetne tehát a teljes vasárnapi munkaszünet e kivételei közé beállítani a lehető legigazságosabb követelést, hogy az, aki szombaton szent vallási meggyőződését követve, hétköznapi munkát nem végez, ne kényszerüljön kettős munkaszünetre?

Meg vagyunk győződve róla, hogy illi tékes helyen nem zárkóznának el e kívánság tekintetbe vétele előtt. Hiszen a választások előtt egyes befolyásos képviselők és miniszterek oly ígéreteket tesznek s később teljesítésükért küzdenek, amely ígéret bevalósítása nagy terhet jelent az országra. A vasárnapi munkaszü-

neti szigorú kényszernek az orthodox zsidóság számára való enyhítése valóban oly intézkedés, amely semmiféle áldozattal nem jár, senki részére. Nem volna tehát olyan nehéz e téren engedményeket kapni. De itt értünk a kérdés bökkenőjéhez és fájó részéhez: ki tárgyaljon erről a kérdésről az illetékes tényezőkkel? Ki lépjen a kormány elé, mint a zsidóság szóvivője? Ki mozgassa meg a zsidó választók széles tömegét s terelje figyelmüket ebbe az irányba, a szombat nagy fontosságú kérdése köré? Oly kérdés ez, amelyről gondolkodni kellene s amelyre gyors feleletet kellene adni. Itt a tizenkettedik óra, de még mindig nem késő. Fel kellene világosítani az orthodox választókat, hogy önmagának — a tömegnek — kell itt megnyilatkoznia, ez nem olyan kérdés, amelyet irodai felterjesztésekkel el lehet intézni, ez nem oly kívánság, amelyet a szokott bürokratikus módon lehet dülőre juttatni. Ebben az ügyben össze kellene gyűlekezni, hangot adni, kijelenteni, hogy

a kormánytámogatásért kötelező ígéretet kérünk a szombattartás megkönnyítésére.

Meg kell alakítani a választások tartamára a szombati egységes frontot, s olyanokat állítani az élére, akik tudnak tenni ebben az ügyben, akik akarnak cselekedni, akik még nem fásultak el, akik nem intéznek el kézlegyintéssel mindent, azzal: itt már nem lehet csinálni semmit, itt nem érdemes dolgozni. A szombattartás jegyében lehetne nyíltan beszélni, a zsidóság voksait irányítani. Jámbor óhaj, de azért mégis reális valóság s nem romantika, nem üres frázis, a szombattért küzdelemben menni. Szomorú volna, ha a jámbor óhaj csak jámbor óhaj maradna!

A Központi Bizottság ülése

— A Rabbibizottság elvileg nem emel kifogást az orth.-neológ kaszusz-unió ellen —

— A „Zsidó Ujság” tudósítójától —

Az Orth. Központi Bizottság a múlt hét hétfőjén Frankl Adolf felsőházi tag, irodai elnök elnöklésével az Orth. Központi Irodában ülést tartott. Az ülésen jelen voltak a rabbi-tagok közül: Strasser Salamon főrabbi (Debrecen), Rosenbaum Mózes főrabbi (Kisvárd), Snyders Bernát főrabbi (Győr), Benedikt Márk főrabbi (Szombathely), Teitelbaum Naftali főrabbi (Nyírbátor), Bródy Emánuel főrabbi (Nagykálló), Kohn Farkas főrabbi (Csorna), Rosenbaum Lipót főrabbi (Tálya). A világi tagok közül jelen voltak: óbudai Freudiger Abraham, óbudai Freudiger Lipót kormányfőtanácsos, Korein Dezső és Klein Márkusz budapesti, Bernfeld Sámuel és Krausz Mór debreceni, Németi Sándor nyíregyházi, Steiner Vilmos pápai, Kornitzer Salamon szerencsi, Schwartz Izidor győri és Berger Benő beledi tagok.

Az elnöki megnyitó után Hartstein Lajos ügyvezető alelnök referált a folyó ügyekről a Bizottságnak. A jegyzőkönyvet dr. Reiner Imre irodai jogtanácsos vezette.

A tárgyalások folyamán — a pesti orth.-neológ kaszusz-ügyből kifolyólag — a Bizottság rabbi-tagjai elé tették az elvi kérdést: vajjon megegyezik-e az orthodox különállás szellemével s az önálló orthodox szervezet szabályzatával az, hogy egy orthodox hitközség a kóserhús árusítását átvegye a területén levő neológ vagy statusquo hitközségtől, miután az utóbbi a kaszusz-üzemét feladja. A kérdéshez a Rabbitanács minden egyes jelenlevő tagja hozzászólt s beható eszmecsere után a legfelsőbb Rabbitanács úgy döntött, hogy

a kaszusz-unió egyáltalán nem ellenkezik az orthodox különállás tényével.

Egyben hangsúlyozta a Rabbibizottság, hogy határozata csupán elvi jelentőséggel bír, míg az ügynek gyakorlati elintézése, illetőleg az orth.-neológ kaszusz-egyesítés tényleges megengedése mindenképen és mindenhol az illetékes helyi orthodox rabbinátus kompetenciájába tartozik.

A Központi Bizottság ezután tárgyalás alá vette a soproni rabbiaválasztás ügyét. Sopronban

ugyanis a hitközség egy csoportja nem akarja elismerni Posen Simon főrabbiaváló választásának érvényét és din tajrót kért. A Bizottság mérlegelven az összes idevonatkozó mozzanatokat, megítélhetően jelentősen ki a főrabbiaválasztást.

Tárgyalás alá került a paksi rabbiaválasztás ügye is. Mint a Zsidó Ujság annak idején ismertette, a paksi hitközség nagy többséggel megválasztotta főrabbi-jául, az elhunyt főrabbi vejét, Altmann Simon szendrői főrabbit. A kisebbségben maradt — és a választásban részt nem vett — párt szerint a választás érvénytelen és ezen párt ill. az ellenjelölt din tajrót kért az Irodától, a chazokó-ügy elintézésére. A Bizottság akként döntött, hogy a választás érvényes ugyan, de ha a volt ellenjelölt a din tajró-hoz továbbra is ragaszkodik, úgy azt tekintetbe kell venni s a beiktatás előtt az összes differenciákat din tajró-nak kell elintézni.

Feszült figyelem között tárgyalták a váci hitközségek egyesülési ügyét. A kérdés felvetődése visszanyúlik abba az időbe, amikor a Statusquo Hitközségek Szövetsége kérésére a kultuszminister elrendelte, hogy minden statusquo hitközségnek be kell lépnie a szövetségbe, vagy pedig más szervezethez kell csatlakozni. A váci statusquo hitközség az orthodox szervezetbe való belépést

határozta el. Most két alternatíva elé állították a statusquo hitközség: vagy mint különálló orthodox hitközség szervezkedik, vagy pedig beolvad a meglévő orthodox hitközségbe. Az első alternatíva elé már közigazgatási szempontból gördülnek akadályok, mivel sem az Iroda, sem a miniszterium nem hajlandó 2 orthodox hitközségnek egy helységben való létesítésére precedens teremtene. A régi Magyarországon megtörtént ugyan egy esetben, hogy egy községben (Galántán) két orthodox hitközség létesült — anélkül azonban, hogy ez precedensül szolgált volna. Közigazgatási szempontból tehát elfogadhatatlan lenne a második alternatíva: hogy a statusquo az orthodox hitközség tagjaivá válnak. Az orthodox hitközségben azonban ez az unifikáció terve óriási recenziót keltett, mert féltik tőle a hitközség régi, hamisítatlan orthodox jellegét. Ennek a felfogásnak adott kifejezést az a nyílt levél is, amely lapunk múlt számában a Rabbibizottság tagjaihoz intéztetett. (Megjegyzendő még, hogy a váci orthodoxok az első alternatíva ellen is küzdöttek.) Az ügyben a Központi Bizottság úgy határozott, hogy újabb tanulmány tárgyává teszi a kérdést.

A Bizottság tárgyalása folyamán a legteljesebb összhang uralkodott a tagok között, úgy az általunk megemlített, mint a többi tárgyalásra került kérdésekben a határozatok hozatala egyhangú volt, s minden felszólalás kifejezésre juttatta Frankl elnök és Hartstein alelnök iránti teljes bizalmat.

— AZ ORTH. HITK. TISZTVISELŐK NYUGDIJINTÉZETE. A Központi Bizottság ülését követő napon, kedden tartotta együttes ülést az Országos Képviselőség által választott és az Orth. Hitk. Tisztviselek Egyesülete által delegált 17-17 tagu nyugdíjbizottság, a tisztviselek nyugdíjintézete ügyében, a Központi Irodában. Frankl Adolf megnyitója és Hartstein Lajos referátuma után — többek hozzászólásával — elfogadták a nyugdíjintézet alapszabályait, melyek miniszteri jóváhagyását az Iroda rövidesen ki fogja eszközölni.

Tátralomnic! MagasTátra!

Egyetlen szigorúan megbízható orth. Pensio a MagasTátrában. Elsőrangú konyha és kiszolgálás. Tátralomnic egyike a legszebb és legforgalmasabb helyeknek a MagasTátrában. Egész éven át nyitva. SCHREIBER MÓR, TÁTRALOMNIC Bugsch Villa.

„FAVORIT”
fest, mos, tisztít
VI. PAULAY EDE-UTCA 51.
Szombaton zárva.
Értesítésre házhoz küldök.

PAPLANOKAT

direkt a paplankészítőnél vásároljon.
Kertész-u. 35 TEICHER paplankészítő
Szombaton zárva. — Átdolgozást vállal.

Ankét a vasárnapi munkaszünetről

A kereskedelmi miniszteriumban múlt pénteken Jezsoits János h. államtitkár elnöke alatt ankétan tárgyalták egyes kereskedelmi érdekeltségeknek az általános vasárnapi munkaszünet bevezetésére vonatkozó kívánságát. Az ankétan a kereskedelmi és ipari munkaadói és alkalmazotti érdekképviseletek kiküldöttei vettek részt. Az első felszólaló Éber Antal dr., a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara elnöke volt. Rámutatott arra, hogy tulajdonképpen versenykérdésről van szó, mert a vasárnapi munkaszünet egyenlőtlen szabályozása a fővárosi fogyasztók egyrészt vasárnap a szomszédos községekbe vonzza. Javasolta, hogy a jelenlegi szabályozás fenntartása mellett a kereskedelmi miniszter Budapestre és környékére egységesen állapítsa meg az élelmiszerszakták vasárnapi záróráját délelőtt tíz órában.

A következő felszólalásokból, mint az előrelátható volt, kitűnt, hogy a teljes vasárnapi munkaszünet elrendelésének kérdésében megoszlottak a vélemények. Számtalévő munkaadói és alkalmazotti érdekképviseleti testületek a

teljes vasárnapi munkaszünet elrendelése mellett foglaltak állást. Ezzel szemben azonban

a kereskedelmi és iparkamarák és több érdekképviseleti testület az adott gazdasági helyzetben lehetetlennek nyilvánították a teljes vasárnapi munkaszünet elrendelését.

Viszont nem volt nézeteltérés abban a másik kérdésben, hogy kívánatos az élelmiszer vasárnapi árusításának egységes szabályozása.

A kereskedelemügyi miniszter, az elhangzott szakvélemények alapján, foglalkozik majd a kérdés megoldásával.

Grado tengeri fürdő CONTINENTAL PENSIÓ

orth. כשר!

A „Verein zur Förderung ritueller Speisehäuser”, Hamburg, felügyelete alatt.

Kényelmes szobák, vízvezeték, elsőrangú konyha, mérsékelt árak.

Meleg édesvízfürdők!

Kérjen prospektust!

LEOPOLD MAJER, GORIZIA.

(Italien)

SÜLTEKHEZ ÉS
MARTÁSHOZ
DESSERTHEZ ÉS
KALÁCSHOZ
GAZDASÁGOS ÉS KIADÓS

הכשר
Ceres

100%-OS TISZTA
NÖVÉNYZSIR

A Machzike Hadosz megalakulásához

Párizs, szivon 5691.

צווארך כמגדל השן עניך ברכות
כחשבוך על שער בת רבים
Nyakad az elefántesontból ké-
szült toronyhoz, szemeid a
köztereken csillogó számos
szép patakok vizéhez hason-
líthatók! (Sir-hasirim.)

A régi, szűkebb hazám könyvé-
kén újjászervezkedő Machzike
Hadosz megalakulásának örven-
detes eseményéhez, legyen szabad
csekélységemnek is hozzájárulni,
hozzá akarván járulni ahhoz,
hogy ezen nemes ügy iránt a nyil-
vánosság figyelme ébren tartas-
sék.

Nagyhirű és szentéletű meste-
rem, R. Jüdo Grünwald z. c. l., a
szatmári főrabbi, egy drósó alkal-
mával a fentemlített verset —
bölcséink utmutatása nyomán —
ugy értelmezte, hogy „szemeid”,
azaz Izrael vezetői patakként
ömlő könnyeket hullatnak, ami-
dön mérlegsámlát készítenek a
hitélet berkeiben a miczvók telje-
sítéséről, a vétkek elkövetésével
szemben. A kedvezőtlen egyenleget
megpillantva, az igaz, szenthitű
vezető szeméi könnyelábadnak...
De a patak tiszta vízéhez hasonlít
a vezető szeméi abban az értele-
mben is, hogy amiképpen a patak
vize rituális szempontból is tisztá-
vá teszi a benne megfürdő egyént,
olyképpen a vezető szeméi éber,
figyelmes, körültekintő tevékeny-
ségével tisztára képes mosni, az
életnek — vallási szempontból —
tisztátalan pecsétjeit és foltjait!

Jóleső hatással van tehát min-
den hithű zsidóra a Machzike Ha-
dosz nemes működésének újjá-
élesztése, mivelhogy a jelen saj-
nálatos sivár helyzetben, a közö-
sen, egyesült erővel való együttmü-
ködés révén reméljük, hogy az
Örökkévaló megkönyörül hűség-
kiválasztottjain és az oly súlyo-

san szenvedők sorsát jóra változ-
tatja majd.

Erőt és reményt meríthetünk a
שׁמׁוֹר וּשְׂמֵחַ híres mű szavai-
ból, mely a következőket írja: Bölcs
Salamon azt mondja: *berov om
hadrasz melech* — a király dicső-
ítése nagyszámu nép hódolata ál-
tal történik. Bölcséink a talmud-
ban ebből azt következtetik, hogy
minden *miczvónak* nagy számu
gyülekezésben való teljesítése, a
világ királya dicsőségét jelenti.
De fenti szerző hozzáteszi, hogy a
הדרה szó a kaldeusi *הדרה* szó-
ból ered, ami *megbánást* és visz-
szavonást jelent és ilyképpen fent-
idézett verset úgy értelmezi, hogy
ha *gyülekezetekben összefogva*
teljesítik a miczvókat és a Tóra
parancsait, kieszközölhetjük azt,
hogy legyen *הדרה* *מלך* királyi
visszavonás, azaz hogy a világ ki-
rálya visszavonja súlyos bünteté-
seit, amelyeket a góluszban reánk
mért. Ilyen erő rejlik a közös és
összefogó, áldásos „Machzike Ha-
dosz” működésében.

Fenti szent és mélyértelmű sza-
vak reményt ébresztőleg és báto-
rítólag hathatnak tehát mindnyá-
junkra és ezért minden hű zsidó
szívből kell, hogy az a kívánság
fakadjon ezen újjászületett intéz-
mény felé: *צלח ורכב* sze-
rencse és siker koronázza műkö-
dését! Stern Lipót.

Valódi juhturó

כשר אפילו למחרון

Schlesinger Izidor rabbi felügye-
lete alatt forgalomba hozza az

Országos

Magyar Tejszövetkezeti Központ

Budapest, I. Horthy Miklós-ut 113-121.

Levélcím: Budapest 4. Postafiók 20.

TELEFON: LÁ. 3-29.

Heiden Leó

EKSZERÉSZ ÉS ÓRÁS

Budapest, VII., Király ucca 21.

TELEFON: JÓZSEF 381-10

Valódi ezüst gyertyatartók,
menórák, beszomim-tartók,
eszrogdobozok, szédertálak,
serlegek nagy választékban.

Alkalmi és nászajándékok
brillians arany és ezüst
tárgyakban, dús választék!

Olcsó gyári árak!

Barcelonából...

Mélyen tisztelt Szerkesztő Ur!

A spanyol események egyik
gócpontjából, Barcelonából írom
e sorokat, amelyekkel elsősorban
köszönteni akarom a *Zsidó Ujsá-
got*, amelynek pár legutóbbi szá-
mát egy párizsi barátom küldte
be nekem. El sem képzelheti, hogy
mit jelent egy orthodox zsidónak
messze magányban egy orthodox
lap, amellyel magával hozza neki
a szülői ház szellemét, tradícióját
és emlékeit. De nem akarok itt
ézelgősködni, csak arra akarnám
kérni magyarországi hittestvérei-
met, hogy támogassák a lapot oly
szeretettel, mintha — Barceloná-
ban olvasnák... S egy, orthodox
értelemben vett, közügyről aka-
rok e sorokban beszélni.

Az ujságokban bizonyára ol-
vassák, hogy szönyegre került itt
nálunk a zsidók visszahonosítása
és egy zsidó bevándorlás megin-
dítása. Nehogy ez a dolog esetleg
a nehéz parnászó-gondokkal küz-
ködő magyar orthodoxaink köré-
ben esetleges kivándorlásra indí-
tana, szükségesnek tartom kijel-
enteni, hogy *jelenleg Barceloná-
ban nincs oly vallási intézmény,
amelyet lelkiismeretes orthodox
zsidó igénybe vehetne*. Nincs sem
kóser étkezőhely, sem minjon,
sem vallásos zsidó társaság. A
Zsidó Ujság értesítést közölt egy
barcelonai társas-zéderről, de
hogy milyen lehetett az a zéder,
ennek illusztrálására leírom, mi-
lyen volt az *én zéderem*:

Egyedül voltam lakásomon, pe-
száchra rendelkezésemre állott 2
kg. amerikai macszes, 2 kg. orth.
kóser szalámi Budapestről, ¼ kg.
növényzsir, ugyanannyi zsir, bort
egyedül csináltam — mert itt nem
kapható kóser bor — egyedül
főztem és könnyezve mondtam a
hagódót, mert visszaemlékeztem
— az otthoni zéderekre. A spanyol-
országi régi góluszban ime
egy új góluszt éreztem át!

Mindezekből érthető, hogy a
magyar orthodoxia figyelmét fel-
hívom arra, hogy a jelenleg be-
vándorló orthodox egyén nem
igen élhet a vallástörvény szerenti
módon Barcelonában. Hogy érde-
mes volna-e kis csoportokban el-
helyezkedést keresni, azt egyelőre
nem lehet eldönteni.

Köszöntöm összes budapesti is-
merőseimet és Trebitsch Bernát
nagybátyámat.

TrebitschÖdön,

Barcelona, Consejo de Ciento 196.

Emlékünnepély Hunfalván

— Saját tudósítónktól —

A tavasz szép ünnepe, a Soviiajz
napoknak örömteljes, végső akkord-
jai még alig zárultak le, a Kinyilat-
koztatás magasztos napjainak fen-
sleges hatása még elbűvölte tarlja
lelkünket, midőn a hunfalvi tanít-
ványok egy emlékünnep megülése-
re készülnek. *Majse óló lamórajm...*
Majse felszállott a magas régiók-
ba... mely rövidebb a Tóra-adás
után történt. Szeretett nagy Meste-
riünk, a világhírű hunfalvi Gaon, az
ujkor Majse Rabbénü-je is pár nap-
pal a Tóra-adás ünnepe után szál-
lott fel a mennyei Magasságba...
Szivon hó tizenegyedikére esik Mes-
teriünk halálának évfordulója. Min-
denütt, ahol tanítványai léteznek,
élénk készülődés észlelhető a Jahr-
zeitre... Gyönyörű tájakon halad
utunk. Poprad... Tátra... lomnici
csúcs — gyönyörű képek.

Hunfalvára érkezve, bemegyünk
az „élet házába”, a Rebbe sírjához.
Imádkozunk. Idézzük a halhatatlan
Mestert. Mintha hozzánk szólna...
Vigasztal, tanít, erősít... Megköny-
nyebbülünk... Bár a rossz viszony-
ok miatt jóval kevesebben jöttek
el, mint az előző években, a sír fölé
emelt *אוהל* mégis megtelik újabb
és újabb zarándokokkal, akik ott
kiontják szívük búját, bánatát — s
kinek nincs ma panasza?...

Délben a jelenleg 20 bócheret szám-
láló jesivának menzája ebéddel meg-
vendégelte a vendégeket, mely al-
kalmal Horovitz Jenő frankfurti
főrabbi nagyszabású emlékbeszédet
mondott a nagy rabbiról, s tanítvá-
nyai szoros összetartásának szüksé-
gességéről elmélkedett. Utána Spit-
zer szepesváraljai főrabbi beszélt a
jesivának főbb problémáiról. Emlí-
tettek kivül megjelentek a követ-
kező főrabbi és rabbik: Ungár
(Trnava), Buchsbaum (Galánta), Fi-
scher (Szepesófalú), Strasser (Vág-
sellye), Einhorn (Szombathely),
Friedmann (Lubló), Grünburg és
Glück (Késmárk), Stein (Gölnie).

A jesiva-internátus építésének cél-

KÖZPONTI TEJCSARNOK
villanyerőre berendezett
SAJT, VAJ és CSEMEGE JUHTURÓ-
GYÁRA SÁTORALJAUJHELY.
Ajánlja termékeit legolcsóbban és
legfinomabb kivitelben. Naponta
postai szállítás az egész országba.
Egyben föl hívja a n. é. közönség
szíves figyelmét arra, hogy csak ezen
cég áll az orth. rabbiság felügyelete
alatt, miért is kérjük a pontos
címe ügyelni: Központi Tejcsarnok,
BOBKÓ SANDOR és TÁRSA
Sátoraljai hely.

jaira a frankfurti főrabbi 68.000
cseh-koronát adott át, melyet kül-
földön gyűjtött. Horovitz főrabbi
gyűjtési akcióját folytatja.

A Jahrzeitre való összejövetelt a
beregszászi rabbiválasztással elége-
dőtlenek egyik csoportja felhasznál-
ta, hogy a megválasztott főrabbi
funkcióját a Hunfalván jelenlevő
rabbik által *aszoroltassa*. Egyes rab-
bik csatlakoztak is ama felfogáshoz,
hogy nem lehet főrabbi az, aki nem
akart *din tajrón* megjelenni, de vol-
tak rabbik, akik fontosabbnak tar-
tották a hunfalvi összejövetel nap-
ján a jesiva ügyeiről tárgyalni.

Bementünk a bészhamidrosba. Az
elérzékenyülés erőt vett rajtunk. Oh,
drága tanterem, boldog idők néma
szemlélője...! Minden parányi kis
zúgod aranyifjúságunk napjainak
egy-egy drága titkát, édes-kinos em-
lékét idézed fel... Emlékszel-e még,
azokra a boldog időkre, midőn 300

ifjú, ártatlan és gondtalan lélekkel,
vígán enyelve gyülekezett hatal-
mas falaid mögé, hogy aztán őszinte
komolysággal és annál nagyobb áhi-
tattal hallgassák a nagy Mester szép
előadásait...? A faliórának is — ki
tudja mióta — megállt a mutatója.
Tizenkettőt mutat, ezzel is jeleztve,
hogy immár elérkezett a cselekvés
tizenkettedik órája!

Rosszak a viszonyok? Igaz. De
azért Nagyszombathán, Huszon,
Galántán virágzik a jesiva. S Hun-
falu utja lefelé vezessen? Ez nem le-
het! Az összes jelenlevő rabbik, a
nagy Mester volt tanítványai — mi-
után egy időre a beregszászi incidens
elvonta a figyelmüket Hunfalváról
— hangoztatták, hogy hirdetni fog-
ják mindenütt meggyőződéssel min-
den hunfalvi növendék legszentebb
kötelessége *„lehachzir atóro lejsno”*
a jesiva, a Tóra diadémja fényét
helyreállítani.

A beregszászi eset

A *Zsidó Ujság* olvasói előtt nem
ismeretlenek a beregszászi rabbi-
kérdés egyes fázisai. Fodor kor-
mánybiztos a múlt hét vasárnap-
jára rendelte el a rabbiválasztást,
melyre Hirsch Salamon rabbit, a
megboldogult főrabbi vejét és
Udsorfer losonci főrabbit jelölte.
A hitközség vallásosabb elemei
többek között kifogásolták, hogy
kormánybiztos állítson fel jelölte-
ket és folytasson le rabbiválasz-
tást, amiért is a munkácsi főrab-
bihoz *din tajró-ra* beidézették
Fodort és a jelölteket. Az idézés
hatása alatt a losonci főrabbi visz-
szalépett a jelöltségtől; Hirsch
azonban, bár nem lépett vissza,
nem ment el a *din tajró-hoz*. So-
viiajz hetében azután kiszállt
Beregszászra egy a *szepesváraljai
csapi* és *sebesi* főrabbiokból álló
rabbikollégium, hogy Fodort és
Hirschet figyelmeztessék a válas-
tás zsidó törvényellenes voltára.
Spitzer szepesváraljai főrabbi
5-szor megkísérelte Hirschhez be-
jutni, hogy *din tajró-hoz* hívja,
de minden alkalommal lezárták
előtte Hirsch rabbi lakása ajta-
ját... A később, írásbelileg Hirsch-
hez juttatott *din tajró-ra* való fel-
szólítás átvételét pedig utóbbi
egyszeren megtagadta. Fodor
kormánybiztos átvette ugyan a
din tajró-hoz való felszólítást, de
nem tett annak eleget. Ezek után
nevezett rabbikollégium meghoz-

ta az ítéletét — *pszak bész din* —
mely szerint a kormánybiztos ve-
zetésével megválasztandó rabbi s
hitközsége *elvesztik orthodox jel-
legüket és neológokká változnak:
a rabbi paszkenolása, vallási
funkciója s sajhetjének vágatá-
sa érvénytelen stb. Az ellenpárt-
nak viszont jogában áll mint ön-
álló orthodox hitközség szervez-
kedni. Az iszür megerősítették a
munkácsi, ungvári, nagykárolyi
és késmárki főrabbiok.*

A május 24-én — az *iszür* da-
cára — megtartott rabbiválasztá-
son Hirsch Salamon eddigi hitszó-
nokot és jesivavezetőt kb. 600
szavazattal megválasztották
Beregszász főrabbijának. Meg-
jegyzendő, hogy fenti *pszak bész
din* dacára, néhány rabbi Hirsch
pártján áll. Elvitathatatlan azon-
ban, hogy az ellenzék borzasztóan
el van keseredve, és el van hatá-
rozva a kiválásra; a hitközség se-
chitóját nem használják és a vá-
lasztás érvénytelenítésére minden
erejükkel latba vetik.

Legrégibb és legismertebb

orth. כשר

kávézó és étkező

PAPPER ALBERT

Budapest, VII. Rombach-u. 15

Husos menü P 1.10. — Vidékiek

találkozó helye.

A vajai főrabbi זצוקל

Még csak mult számunkban adtunk hírt a fehérgyarmati főrabbi elhunytáról s a sors kifürkészhetetlen akarata folytán máris be kell számolnunk egy újabb veszteségről, mely a magyar orthodoxiát érte. Még soványasz hetében elhunyt Rabbi Jüdo Grünwald, a nyirvajai főrabbi, a נ"ב ה"י c. mű szerzője, az Országos Képviselőség rabbitagja. 84 éves korában.

A nagy gaon széferje, amely szidránként tartalmaz agadikus s talmudikus fejtegetéseket, valamint egyes alkalmakra való homiliákat (*magidüsz*), mutatja mélyes tudását és világos gondolkodásmódját. A nagy rabbi egyéniségéről Ingber Lajos ur (Vaja) többek között azt írja:

— A mi kis hitközségünk joggal mondhatja, hogy a caddik eltávoztával eltiint a hitközség díze és fénye. Egy nagy hitközség pozíciót s méltóságot adhat a rabbiájának, a *Jóraj Chájim* azonban nekünk nyújtott diszt és éket. Mert ki nem hallott régebben Magyarországon a vajai jesiváról, melyet ő a háboru kitöréséig vezetett. Tanítványainak nemesak szellemi vezére volt, hanem anyagi támogatója és jóltevője. Pár száz holdas birtokot mondhatott egykoron sajátjának Nyirmadán. De

ez a birtok lassanként eluszott, mert kellett — az ő nagy jesivájának támogatására. Tanulásban való szorgalma csodálatos volt. Még élete utolsó éveiben állandóan gemorot tanult könyv nélkül. Szerénysége, jósága felejthetlenné teszik egész hitközsége előtt, amelynek tagjai áldják emlékét.

Temetésén nagy vitára adott alkalmat a megboldogult *czevoója*, hogy ne tarisanak felette *heszpedet*. A kállói főrabbi rámutatott hasonló esetekre, midőn mégis méltatták az elhunytat, mert — úgy mond — ezt a Tóranak kijáró tisztelet, a כבוד התורה követeli meg. A koporsót a templomba vitték, ahol a *hakofó*-körmenetek elvégzése után a *kispárdai* és a *kállói* főrabbi megázó erejű beszédekben méltatták az orthodoxiát ért nagy veszteséget. Majd a temetőbe érve, a nyitott sírnál a *nyirmadai* és *kántorjánosi* főrabbi bucsúztatták nagy eloquenciával az orthodox rabbiak e kiválóságát. — תנצ"ה

SZOMBATHELYEN legizletesebben és legolcsóbban étkezhetik
EINHORN SIMON
orth. kóser vendéglőjében. Belsikátor 3.
Előzékeny és pontos kiszolgálás.
Lakodalmat jutányosan vállal.

A Misna tartalomjegyzéke

Igen sokszor előfordul, hogy akik talmud tanulással foglalkoznak, valamely tételt meg akarnak keresni a misnában, de nem tudják megtalálni a keresett tételt. Hogy talmudtudósainknak könnyítsek ezen a téren, nagy fáradsággal összeállítottam a „*Sisó Szidre Misno*”-ra alfabetikus sorrendben egy héber tartalomjegyzéket. E tartalomjegyzék segítségével bármelyik misnai tételt azonnal meg lehet találni.

E művön 2 éven át, éjjel és nappal, nagy odaadással dolgoztam, amíg most befejeztem. Ezt a tartalomjegyzéket ki kellene nyomtatni. A saját költségemen azonban nem adhatom ki, mert nincsen hozzá tehetségem. A kéziratot szívesen odaadom ingyen annak a becsületes zsidó testvéremnek vagy könyvkiadónak, aki ezt a nyár folyamán ki fogja adni. De addig is, amíg nincsen ki nyomva, szívesen állok rendelkezésre testvéreimnek, oly tekintetben, hogy a misnában keresett tételt válaszlapon, forduló postával megjelölöm. Kéziratban levő műveimet bemutattam a miskolci szefárd főrabbi urnak, akinek megnyerte a tetszését, a híres mádi főrabbi urnál is voltam e héten, aki megígérte, hogy tüzetesebb áttanulmányozás után *haszkomó*-t fog adni.

Friedman Benjámin, Miskolc, Lichtenst.-u. 5

Beháálajszchó hetiszakasza

Irtá: Dr. Reich Sándor gyermekorvos, Budapest.

A mult heti szidraban elősoroltattak a fejedelemadta gazdag ajándékok az i-tentiszteleti szertartásra. Nem maradt ki az arany- és ezüst-érmék sulya, a liszt és egyéb áldozati tételek mennyisége stb. Az ajándékozók nevei is meglettek örökítve az utókor számára. Csak a Lévi törzsből hiányoznak a nevek s az adományok. Áron főpap szegyenkezett ezért, — mondják bölescink: „Tizenegy hivatalbeli társam tündököl a nagyvilág előtt áldozatkésziségevel, mit fognak gondolni felőlem és törzsem felől” — panaszkodott! Erre I-ten megnyugtatta: „Te fogod majd a világosságot a szentélybe!

Áronnak sok szent kötelessége volt a templomban. Ő áldozott reg-

gel és este, osztotta az áldást, örködött a templom fölött és ápolta azt. És mindennek dacára nem vetekedhetett volna a törzsfjedelmek ajándékaival. Csak egy dolog van, amellyel megszegényíthetők az adakozók, *„beháálajszchó esz hanérajsz”* „ha a fényt, a világosságot emeled”. A tudás sokkal értékesebb, mint nehé aranykanalak, avagy ezüst tálak.

Hol van ma a kanalaknak, a tálaknak, az áldozati állatoknak hírehamva? De lángbetűkkel tündököl folyvást, végtelen időig, Áronnak műve, az általa és törzse által megóvott és ápolt I-teni tan!

A mai időkben sajnálatra méltó tapasztalat, hogy sokszor a tudás, a tudomány tisztátlan edényekben találatnak, hogy emberek, akik telve vannak magasrendű műveltséggel, egész könyvtárakat olvastak, tudós tanítók lábainál ültek és mégis, morális érték szempontjából, visszamaradnak, egyszerű polgárokhoz viszonyítva. *Beháálajszchó esz ha-*

nérajsz, amilyen mértékben növekszik maga az ember tudásának világosságával és felülemelkedik a gyarlón az alacsonyabbrendűségen, olyan mértékben emelkedik érteke I-ten és ember előtt.

Ha van szó, amellyel sokszor joggal tanul él az ember, ugy ez a „műveltség” avagy „művelt” jelszó. Nem beszélünk itt társasági rutinról, amely műveltségnek nevezeti magát, nem magasan szárnyaló beszédéről, amelynek révén olykor műveltségre konkludálunk; hanem beszélünk azokról, akik tényleg tanultak valamit és tudnak is és ezért felülről lenéznek mindenkire, akik tudás dolgában alacsonyabban állanak, mint ők. Az, aki így viselkedik, ha a büszkeség érzete magával ragadja őt, szőljon ömagához minden tudásom mellett mégsem vagyok művelt, mert a műveltség kelleke a szerénység. Nem szabad azt az embert műveltnek nevezni, aki nem jó fia avagy leánya szüleinek, habár ezek műveltség tekintetében mé-

Prágai levél

Kóser koszt mint vívmány — Urnak a temetőben — Sárga folt

Legelőször hadd közöljem azt, ami talán Magyarországon mosolykeltő volna, itt azonban nagy vívmányként ünneplendő. Sikerrült ugyanis dr. Deutsch Aladár főrabbi helyettesnek kijárni, hogy ezentul a hitközség intézményeiben (árvaház, aggokháza) kóser húst vesznek. Hogy ez eddig nem történt, riktó fényt vet az itteni viszonyokra, de hogy a régi állapot megváltoztatására hajlam van, mutatja a zsidó közszellem megjavulását, amely sok tekintetben annak köszönhető, hogy egyre több orthodox telepszik le Prágában s az új települők hozzájárulnak egy zsidóbb légkör megteremtéséhez. A prágai Chevra Kadisában is észlelhető bizonyos foku konzervativizmus. Sok diskusszióra adott alkalmat az a kérdés, amely a halotthamvasztással kapcsolatos. Az a kérdés ugyanis:

St.-Joachimsthal

vildghird gyógyfürdőben

(Karlshad mellett),

elsőrangú, szigoruan rituális vendéglőmet ismét megnyitottam.

CH. J. DOMINITZ.

lyebben állanak, mint ő. Ne nevezük műveltnek azt, aki megférhetetlen, nem előzékeny, tiszteletreméltó, derék és finom, társaságban és a közlekedésben. *Beháálajszchó esz hanérajsz!* Az az ember művelt, aki tudásának világosságával, moralitásában, érzelmében, tetteiben és világfelfogásában is emelkedet!

*

A következő hasonlatban bölescink szövegünknek más értelmet adnak. Egy király alattvalói egyikénél bejelentette magát vendégül. Ez természetesen megtett minden lehetőt, hogy királyi vendégét a legelőkelőbb módon fogadhassa. A király megjelent. De megjelenését előzőleg előreküldött értékes szőnyeget, gyönyörű tárgyakat és finom edeleket. A vendéglátó alattvaló erre, összehasonlítva tárgyainak és edeleinek szegénységét a királyival, mindent félretett, hogy meg ne legyen szegényítve.

— Miért találok házadat oly üre-

vajjon elhelyezhetők-e a zsidó temetőben hamv-vedrek. A Chevra eddigi előjárósága ellenezte ezt a zsidótlanságot. Az új választás a régi előjárók megválasztásával végződött s így remélhető, hogy a prágai zsidó temetőt nem éktelemtik el hamu-urnák.

*

A prágai zsidóság történetének egy jellemző részletét dolgozta fel most dr. *Jakobovits*, a hitközség könyvtárosa. Egy a cseh-slovák zsidó történeti testület évkönyvében megjelent értekezésében a zsidó-jelről, illetve a „zsidó-foltról” értekezik, amennyire az a cseh zsidóságot érintette. Annak, hogy a zsidóság bizonyos mértékben különbözött környezetétől öltözetben és viseletben, sokszor vallási oka volt, sokszor a zsidó konzervativizmus, amely például a lengyel zsidósággal megőriztette azt a ruhát, amelyet elődei évszázadokkal ezeltől, a Rajna-melől való kiűzetésük előtt viseltek.

Egész más oka van azonban annak a viseletnek, melyet némely ország hatóságai irtak elő azért, hogy a zsidóságot megbélyegezzék és lealázzák. Legelőször III. Ince pápa rendelte 1215-ben a negyedik lateráni zsinaton, hogy minden

zsidó férfiú és nő ismertetőjelet köteles viselni. Az összes európai országok bevezették azután ezt az intézkedést, Csehországban a zsidó-jel megjelenik mint zsidó kalap, mint sárga gyűrű, nyakfodor, sárga folt. Azoknak az intézkedéseknek gyűjteménye, amelyekkel különféle hatóságok behozták a zsidó jelt, visszatükrözteti az egész középkori antiszemitizmust. Természetes, hogy sokan bevezették ezt a megkülönböztető jelt, ahol csak lehetett, mások viszont arra igyekeztek, hogy különféle szolgáltatások fejében felmentessék őket a zsidó jel viselése alól.

Ausztriában még Mária Terézia alatt is megvolt ez a lealázó ruhaviselet, míg II. József eltörölte a zsidó-jel viselését, még pedig oly alaposan, hogy a prágai zsidó muzeum nem volt képes egy sárga foltot sem megszerezni gyűjteményei számára és így a zsidóság középkori szomorú helyzetének e jelképeit csak képekből s rajzokból ismerjük.

Fischhof Ferenc.

BECKERT HUGÓ

parókakészítő, specialista.

Most

Budapest, Dob-utca 27.

(Skrek ház) Lift.

sen — kérde a király.

— Szégyelem szegénységemet, gazdagságnak fényességében!

— Hozd vissza berendezésedet és vendéglj meg, viszonyaidhoz mértén. Amit barátom, jóakaróm szegénységében szívesen nyújt nekem, több elégteltséget okoz nekem, mint a fény és pompa, ami az enyém.

Igy habozott Áron, a főpap is a templomban, amelyben I-ten magasztossága honol, saját világosságát széjjelárasztani. Erre az Uri-ten azt mondta neki: *selách ajrchó, vaamitchó hémó janchéni*. Csak bátran küldd ki világosságodat, ők vezessenek engem...

Amióta a világ fennáll, azóta küzd az emberiség az igazságosságért. Ami volt, van és lesz, mik és milyenek a dolgok, hogy keletkeztek és minökké lesznek; ami fölötté, alatta, előtte és mögötte van; ami jó és ami rossz. És mi a haszon belőle? Szikrák a sötét éjszakában, szikrák, amelyek csupán pillanat-

nyilván világitanak és gyakran mint lidércüttek visszaesnek a sötétségbe. Ami millióknak igazságszámba megy, millióknak hamisság és tévtan. Amit évezredek nagy fáradsággal kiaknáztak és mint a gondolatvilágnak legjavát továbbadták a nemzedékeknek, azt évezredek multán tévtannak minősítencel. És ezzel a szegényes megismeréssel és tudással oda akarunk állani Ő melléje, aki az abszolút igazságnak és tudásnak megtestesítője? Azonban nem az a fontos, vajjon az igazság, amelyért őszintén küzdöttünk, igazság-e az összemberiség szemében, hanem igazság-e az Uri-ten előtt. Ez adja meg az értéket gondolkodásunknak.

„*Selách ajrchó vaamitchó, hémó janchéni!* Áldozd csak nekem a te fényedet, a te igazságot, legyenek bár csupán szikraparányok, amelyek talán idővel elaluszhatnak az emberek tekintete előtt. Nálam megmaradnak és áldásként visszasugároztatom őket terád és utódaidra!”

Szenzációs dolgok a japán zsidókról

A newyorki „Der Tog” című jiddis napilap igen érdekes beszélgetést közöl a japán mikádó testvérével. Takamatsu herceggel, aki feleségével együtt néhány nap óta Newyorkban tartózkodik. Takamatsu herceg a Japánban élő zsidók helyzetéről beszélve, többek között a köv. mondotta:

— A zsidók Japánban ugyanolyan jogokat élveznek, mint a lakosság többi része, bár nem állampolgárok és köztisztviselői állásokat nem töltenek be. A japán nép nem tesz különbséget az egyes fajokkal szembeni bánásmódot illetőleg. Mindenesetre tény az, hogy a nemjapán származású személyeket, a zsidókat ép úgy, mint a többi összes európaiakat, külföldieknek tekintjük. De mindaddig, amíg respektálják az ország törvényeit, úgy kezeljük a külföldieket is, mint a japán polgárokat.

A herceg e nyilatkozata azt mutatja, hogy az ázsiai Japán, tolerancia tekintetében legyőzte Európát.

A japán trónörökös — úgy látják — nem ismeri *Oyabe* japán tudós gondolatmenetét és kutatásait. A most utólag kézhez kapott *Jewish Messenger* című angol nyelvű zsidó lapban érdekes cikket olvasunk az említett tudós tollából. Nevezett lap közönségét közelebről érdekelheti a dolog, mert az olvasók kínaiak és japánok között élnek. A lap ugyanis *Sanghai* kínai városban jelenik meg.

A japán tudós azt akarja bizonyítani, hogy a japánok a *tiz törzsből* (aszeresz hasvótim) származnak. A legrégebb japán könyvben az van legendaszerűleg elmondva, hogy Japán alapítói eljöttek *Tagamá Gaharából*. Ezt a talányos nevet úgy fordították le, hogy: „magas ég” és ehhez fűzték azután a mitológikus képzeteket. A japán tudós szerint

azonban ez a legendaszerű beállítás nem jelent mást, mint hogy a japánok ősei *Arám-náhárájim-ból*, azaz Assziriából jöttek, vagyis a *tiz törzs* országából. *Arám-náhárájim-ban* van egy hely, *Tajgármo*, amely név azonos a *Tagama* szóval. A *Krónikák* könyvében (*Divré hajómim 5*) azt olvassuk, hogy a *tiz törzs* közül *Reüben*, *God* és *Menasse* feltörzsenek számüzetési helye: *Chalach*, *Chovajr* és „*Horo*”; az utóbbi név azonos a fent említett *Gahará-val*. Japán neve eredetileg *Nippon*, illetőleg *Cifon*, ami a professzor szerint összefügg az oda száműzött *God* egyik fia nevével: „*Cefajn*”. (*Pinchosz szidróban*.)

A professzor megemlíti továbbá, hogy a hetedik hónap 17-én, azaz július 17-én nagy ünnepség van, amikor körülhordoznak egy nagy ládakerü alkatmányt, rajta egy aranyból való galambot, amely zöld levelet tart csőrében. Kinek ne jutna eszébe a Tóra elbeszélése, hogy Noé bárkája Arórot hegyén megpihent a 7-ik hó 17-én? A falevelet csőrében tartó galamb is erre utal. Így tehát a professzor szerint a japánok a vizözönnek az ünnepét ünneplik.

Ha a fejtegetések delibabosoknak, illetőleg valószínűtlennéknékné látszanak, mindenesetre azt mutatják, hogy egyes japán körök a pogány japán „sintó” vallás helyébe szeretnének egy civilizáltabb vallást behozni. A japán tudós fejtegetése azt mutatja, hogy bizonyos körök nem idegenkednének ilyen összefüggésben a zsidó vallástól sem...

KLEIN IZRAEL

NAGYMAROSON

Menzi-utca 8. szám.

Elsőrendű orthodox késer házi ebéd-koszt
A váci rabbi felügyelete alatt.

Kurort SLIAC Orth.

für Herz-, Magen- und alle Frauenleiden sehr reiche naturwarme Kohlensäure und eisenhaltige Bade- u. Trinkquellen.

Hotel Metropol

60 Zimmer, 100 Betten. — Steht in der heurigen Saison unter Aufsicht des Ew. H. Oberrabbiner Hilel Unsrdorfer in Lucenec (Losonc). In der Vor- u. Nach-saison tägliche Pension v. Ke. 45—48. Hauptsaison von Ke. 58 samt Wohnung, elektrisches Licht und Bedienung. Rit. Bad im Hause. Rabbiner Ermässigung. Budapesttől 5 óra gyorsvonattal. Vissza 50 százalék kedvezmény. HOTEL METROPOL, SLIAC.

Zsidó humor

Rabbi Jákajv Jiczchok, a „lublini próféta” (Chajze) azt mondotta egyszer: „En többre becsülöm azt a gazembert, aki tudja, hogy gazember, mint azt a vallásos embert, aki tudja, hogy vallásos ember.”

Egy szegény fuvarosnak egyetlen vagyona, a lova kimult. Nagy szomorúságában elment Rabbi Majse Léb Sassovert, a híres caddikhoz s elpanaszolta neki, hogy gyermekeinek nincs kenyerük. Erre a rebbe fogta a szegény zsidót, elvezette az istállóhoz, ahol egy tehén állott és azt mondta neki: „Vidd ki a tehenet, add el s végy magadnak árából egy lovat.” Rövid idő múlva a rebbe meglátta, hogy a rebe a saját tehenét adta oda a szegénynek. Magánkiül volt elkeseredésében s azt kiáltotta: „Rabló, honnan vegyek most már tejt a gyermekeimnek.” A rebbe nyugodtan felelt a dühös feleségének: „Nézd, a szegény ember gyermekeinek még kenyerük sincs s te neked fáj az, hogy tej nincs.” Sch. S.

Egy vallástalan zsidó kereskedő szombaton az üzlet küszöbén állva, a járókelőknek megvételre kínál egy telikabátot.

— Mennyit kér érte? — kérdi egy arra elhaladó zsidó.

— Száz forintot!

— Nem szégyeli magát, zsidó léte szombaton üzletet csinál?

— Ugyan ne hagyja magát kinevetni. Ha ezt a szép kabátot száz forintért odaadom, ezt maga üzletnek nevezi? Ellenségeimnek kívánok ilyen üzletet!

Régebben a zsidó nők idegen hajjat (parókát) viseltek, a férfiak viszont saját hajban jártak — szólt egy bukovinai rabbi, beszéde alkalmával. Most sajnos fordított világ lett: A zsidó nők járnak saját hajban, viszont a férfiak idegen hajjat viselnek. Tudniillik annyira el vannak adósodva, hogy fejük hajjat sem vallhatják a magukénak.

Honnan következtetjük, hogy Bóloknak nem volt felesége?

— Mert átkozódásért idegenhez (Bileomhoz) kellett folyamodnia.

Korytnica fürdőn

kitünő orth. כשר pensio az elsőrendűek elismert LÖVINGER-VEDEGLÖBÉN. Elsőrangú kiszolgálás és szolid árak. Információ főtisztelendő Schreiber Akiba főrabbi úrnál, Pozsony.

Reminiscenciák

Közli: Guttman József (Torna).

III.

A megtért bárány...

Egy előkelő, gazdag család gyermekei tanultak Hunfalván. Apjuk a zsidó közeletheben közismert egyéniség volt, fiait a jesiván taníttatta, egy kivételével, aki Tórárt nem akart tanulni és így — akarva, nem akarva — az iskolákba került. Iskoláit kitűnő érettségivel végezte, utána egy pesti bankban helyezkedett el, ahol műveltsége és szaktudása révén rövid időn belül magasabb állásba jutott és jövője szép reményekkel kecsegtetett. A közmondás szerint azonban: „Ember tervez, Isten végez...” A fiu sulyosan megbetegedett és orvosi utasításra a Tátra fürdőiben töltötte el a nyári hónapokat. A nyári szezon végén, mielőtt hazautazott volna, írták neki a szülei, hogy látogassa meg a közelben lévő Hunfalván tartózkodó fivéréit. A fiu, szüleinek kívánságát teljesítve, Hunfalvára utazott, ahol fivéréi nem szívesen fogadták, mert restelték jesivatársaik előtt, hogy nekik ily vallástalan testvérük van. A fiúnak vallástalansága — sajnos — oly nagy méreteket öltött, hogy sem imádkozni, sem a legcsekélyebb szertartásról nem akart tudomást szerezni, sőt a fivéréit a tanulásban zavarta és kiigényolta őket. A fiúnak viselkedéséről a Rebbe is tudomást szerzett, fivéréit elhivatván, tőlük mindenről a legalaposabban tájékozódva, azt tanácsolta nekik, miután már amugy is közel vannak a nagy ünnepek, beszéljék rá őt, hogy maradjon náluk az ünnepekre is... A Rebbe tanácsát a fiuk közölték apjukkal, aki erre fiának azt írta, hogy miután ő az ünnepre Hunfalvára készül, maradjon ő is ott, ami nagy rábeszélésre sikerült is. Közledektek a „félelmetes napok”, a *szelichajsz* hajnalokon kérték, könyörögtek, hogy térjen Istenhez és tartson a többivel, de ő, rájuk sem hederített, sőt kinevelte őket... Elérkezett a Sófárfuvas nagy napja, a mincha-imát tudvalevőleg a Rebbe szokta előimádkozni, olyan bensőséggel és igazi áhitattal, hogy hallgatóit félelem fogta el és még a köből levő sziveket is megindította, ami által sokakat tértített vissza a bűntől. Ez az előimádkozási aktus volt a nagy ünnepeknek egyik legfenségesebb jelenete Hunfalván és csupán ennek meghallgatására érdemes volt a Rajs-hasonót Hunfalván tölteni. Er-

re vártak a fiu fivéréi és várakozásuknak meg volt a sikere. A Rebbe megkezdte a minchát előimádkozni és midőn az ima ünnepi részéhez közeledett, minden szem a fiura szegeződött... A Rebbe egy skálával magasabbra eméli hangját, midőn ezen részhez ér: „... És így add félelmedet Örökkévaló Istenünk minden művedre, előttd való rettegést minden teremtedre...” a szavakat reszketve szótalgolta, átszellemült arcát a könnyek özöne árasztja el és úgy sir, mint egy gyermek... A szavak valóságga lesnek... félelem és rettegés szállja meg a híveket és nincs a templomban egy ember, aki nem őszinte szívvel térne meg a Teremtőhöz... És ime, ekkor csoda történik! *A vallástalan fiu reszketni kezd minden tagjában*, szemében könnyecseppek jelennek meg és elbűvölten, szinte megkövesedve áll mozdulatlanul és mély áhitattal figyel a Rebbe minden szavára... Ezen perctől kezdve egészen megváltozott és könnyelmű életmódját elhagyva, szüleinek, de különösen a Rebbe nagy örömére, egy igazi *Bal tesüvó* lett belőle, melyhez nagyban hozzájárult az a körülmény, hogy a bűnbánó tíz napot, beleértve a *Jajm-kipürt*. Hunfalván töltötte. A következő szemeszterben már a hunfalvi jesivában találjuk, ahol szorgalma és szíves akarata, valamint magas intelligenciája közel pár év alatt a jesiva legjelesebb növendékeinek sorába emelte. Ma, mint tehetséges üzletember, a szlovenszkói orthodox zsidóság egyik oszlopos tagja, a közügyekben is tevékeny részt vesz... *

Váltó-zsidó vagy készpénz kölcsön?

A *Kato de Maglo* talmudi tétel (szüjge) előadásánál, mely a zálogkölcsön problémáit tárgyalja, beszélt el nekünk a Mester a következő epizódot: A múlt században élt dugszagad Wertheimerhez Bécsben, egyszer egy szegény ember jött egy váltóval és kérte őt, hogy írja alá neki ezt a váltót 100 forint kölcsönre. Wertheimer anélkül, hogy hozzányult volna a váltóhoz, kivett 100 forintot és kölcsönözte az illetőnek. Ezen jelenetnél ott volt egy barátja, aki meglepetve kérdezte eljárásának okát. „Ez egy szegény ember” válaszolt Wertheimer — „és a kölcsönadott összeget sohasem fogja visszafizetni. Tehát, ha ismét kérni fog tőlem kölcsön, egyszerűen azt mondom, hogy nincs pénzem... Ellenben, ha váltót írok alá, a jövőben nem mondhatom, hogy nincs tinta és tollam...”

A rasekólunk fia nősül

Szombaton a budapesti orthodox hitközség elnökének, *obudai Freudiger Abrahámnak* házában nagy vendégsereg gyülekezett. A nagy tisztelgés a fiának, *Sámuel Vilmosnak* szólt, aki a „*Vorspiel*” régi hitközségi (Schiffschul) előjáró leányával, *Käthe-vel*. A „*Vorspiel*” régi hagyományok szerint folyt le. Ott volt az egész orthodox előkelőség, élén *Frankl Adolf* országos elnökkel.

A völégény félórás, nagyszerűen előadott, tartalmas psettlit mondott. Látszott minden szaván, hogy nem jött ki a tanulásból. Az ezt követő fejedelmi *sales-züdesz* alkalmával először az örömapa mondott *Jiré tajró*t, majd *Schreiber Sámuel* hitk. alelnök, *Grosz J.* és *Welcz Izrael* rabbi, *Klein Márkus* sasz-chevra elnök és dr. *Deutsch Adolf* igazgató homiletikai beszédekben méltatták a völégény kiváló kvalitásait és kifejezték szerencsekívánataikat az örömszüllőknek.

A szerdai esküvő a *Kazinczy-utcai* templomban folyt le. A templom és az udvar, eddig nem látott módon volt kisdíszítve virágokkal, koszorukkal, girlandokkal. Szellemesen elhelyezett villanykörték ünnepélyes fényt adtak a családi örömnappak. Ha a menyasszony és a völégény megörvendeztetése *miczvó*, úgy a mód, amint ezt szerdán láthattuk, a legnemesebb értelemben vett: *hidür-miczvó*, azaz a miczvó gyakorlása a szépség törvényeinek megfelelően.

A templom előtt ünnepi ruhás lovasrendőrök tartották fenn a rendet. Megjelent az egész hitközség. Ott voltak dr. *Ripka Ferenc* polgármester, *Frankl Adolf* országos elnök, *Stern Samu* udv. tanácsos, *Dési Géza*, *Schreiber* (Boryslav); *Bernfeld* debreceni s *Németi* nyiregyházi hitk. elnökök stb. Az esketési szertartást *Schreiber Akiba* pozsonyi főrabbi végezte, *Strasser* Salamon debreceni és *Fuchs* Benjámín nagyváradi főrabbi közreműködésével. Az éneki részt *Holzer* főkantór látta el, kitünően betanított kórusal.

A pompás menyegzői estebédet a *rombach-utcai Stern-vendéglő* rendezte a *Lloyd* disztermében. A két örömapán kívül *Sussmann* pesti, *Strasser* debreceni, *Schreiber* pozsonyi, *Deutsch* szabadkai, *Schreiber* Mózses egri rabbi ill. főrabbi; és *Bloch* kormányfőtanácsos (Miskolc) szólaltak fel.

HIREK

NAPTÁR

Sabosz Beháulajszcho
Szivon 21, II. Perek.

Gyertyagyújtás 7.25
שבת kimenetele 8.25
סוף זמן סריאת שבע 6.50

OLVASÓINKHOZ! Felkérjük mindazon igen t. olvasóinkat, akiknek előfizetése 1. hó 1-én vagy még előbb lejárt, hogy azt postafordultával megújítani sziveskedjenek. Az átutalás legegyszerűbb módja belsőleg postafutárképzésről csekk útján (50.791 sz.); külföldön pedig (évi 22 P) postautalványon eszközölhetők. (Romániában az utalványon az összeget a postahivatallal közzé kell.)

— A PESTI ORTHODOX-NEOLÓG HUS-UNIO. A pesti izr. hitközség elöljárósága e héten elhatározta, hogy a kaszuisz-intézményeit felhagyja és az orthodox hitközségre bizza a hus-ellátást. Az alapszabályok értelmében az elöljáróság e határozatát sem a választmány, sem a képviselőtestület nem változtathatja meg s így — neológ részről — nem állja semmi sem útját a közös husellátásnak. A baromfivágás megmarad neológ kezelésben, ugyszintén a maczosz-sütőde is. (A neológ hitközségi intézmények rituális felügyelete vagy felügyeletnélkülisége a hustól eltekintve nem szenved változást. Így tehát nem kell félni — unifikációtól.) Az orthodox hitközség ill. rabbinátus még nem döntött az ügyben, s ennél fogva a kaszuisz-unio keresztülvitele egyelőre még teljesen bizonytalan.

— EGY SZOMBATTARTÓ BANKTISZTVESELŐ PORE. A *Banka Slovenska* nemrégiben felvett egy volt pozsonyi bóchert a bank huszti fiókjához tisztviselői minőségben. A fiatal ember akceptáltatása alkalmával kijelentette, hogy szigorúan ragaszkodik a szombat megtartásához, amit a bank pozsonyi főintézetének igazgatója tudomásul is vett. A bank huszti fiókja vezetőjének azonban

nem tetszett a szombattartó fiatal ember és mindenféle indokolás nélkül megtagadta fizetése kiutalását és azonnali hatállyal felmondott. A tisztviselő beperelte a bankot. Most várják az ítéletet, amely huszti körök véleménye szerint csak marasztaló lehet a bankra nézve, mert a bank tudott arról, hogy a fiatal ember szigorúan ragaszkodik a szombat megtartásához.

— HŐSÖK NAPJA. Az 1914—1918. évi világháború hősi halottai emlékének megünneplése céljából a budapesti orth. hitközség május hó 31-én Kazinczy uccai főtemplomában i-tentiszteletet rendezett, amelyen számos hívó, az összes kebelbeli intézmények, óbudai Freudiger Abraham hitközségi elnök vezetése mellett résztvettek. Az i-tentisztelet éneki részét Holzer főkantór látta el. Sussmann rabbi pedig a nyitott frígyláda előtt megható héber imát mondott.

— TÓRAAVATÁS BUDAPESTEN. Lélekemelő ünnepélyben volt része Sovüajsz első napján a Kazinczy-utcai orth. főtemplom közönségének. Weisz Adolf posztónagykereskedő gyönyörű széfer tórát íratott, amelyet teljes felszereléssel az orth. hitközség Kazinczy-utcai főtemplomában helyeztet el. Már az előző vasárnap külön meghívóval jelentek meg az adományozó házaspár barátai és a hitközség rabbinátusa és vezetőségének tagjai, hogy a szokásos betűírásban részt vegyenek. Sovüajsz előestéjén az adományozók lakásából százan kísérték az új széfer tórát a Kazinczy-utcai bész hamidrosba, ahonnan baldachin alatt a templomba vonult az ájtatos közönség. Az új széfer tóra elé tíz teljes diszben pompázó széferrel járult a templom elöljárósága Sussmann Viktor rabbival élén és a közönség hálaéneke mellett helyezték el az új széfert az almemonon, hol Sovüajsz első napján olvasták belőle első ízben a kinyilatkoztatás szent fejezetét Weisz Adolf és családtagjai jelenlétében, akik jelentékeny jótékony adományokkal járultak a Tóra elé.

— ELHUNYT RABBI SEMUÉL DONÁT POZSONYBAN. Széles körökben mély részvétet fog kelteni a hír, hogy a pozsonyi zsidóság népszerű maggidja, Rabbi Semuél Donát sovüajsz hetében 70 éves korában elhunyt. Több egyesületnek siir-előadója volt, akit rabbisági funkciókkal is megbízott a főrabbi-ság. Évtizedek óta működött Pozsonyban, mint a Chevra temető-rabbija. Szerénysége, nyájassága, szelidsége, kiváló szónoki készsége, páratlan népszerűséget szerzett neki. Felesége, négy leánya és öt fia gyászolják. Utóbbiak közül 4 rabbi: a nové-mestói főrabbi, az ónodi rabbi; egyikük rabbi Frankfurtban, ill. egyleti rabbi Pozsonyban. Schreiber Akiba főrabbiaval az élén, az egész község kísérte utolsó útjára a derek tudós, vallásos Rabbi Semuél Donátot. Végrendelete értelmében csak fiai bucsuztatták. Sírköállítására is meg volt már, nagy részvét mellett, mely aktusnál ugyancsak fiai mondtak emlékbeszédet. — הנצח"ה

— A NAGYVÁRADI FŐRABBI DEBRECENBEN. Debrecenből jelentik: „Az elmúlt szombaton előke-lő vendége volt a debreceni orth. zsidóságának. Fuchs Benjámin nagyváradi főrabbi, sógora Reichmann Vilmos szesznagykereskedő Majse Cvi fiának barmicivó ünnepén vett részt. Az ünnepély délután felemelő *szüdasz micvó* keretében ment végbe, melyen az alapos készültségű barmicivó ifju drósója után Strasser Salamon debreceni, Fuchs Benjámin nagyváradi főrabbi és Rosenberg Farkas debreceni rabbi szellemes és hatásos divré tajrótt mondtak. A délelőtti i-tentisztelet keretében a templomban Fuchs főrabbi remek *charifüsz és magidüsz*-drósóval szerzett élvezetet a híveknek. — Ugyancsak szombaton volt Bernfeld Sámuel hitközségi elnök fia, Bernfeld Ernő nagykereskedő ujszülött fiának a brizmiló avatása, melyen az illusztris vendég végezte a moheli teendőket. A debreceni orthodoxia a szeretet és nagyrabecsülés jeleivel halmozta el a vendég főrabbit.”

— A NYUGATI FAL BIZOTTSÁG KEDVEZŐ DÖNTÉSE. Amint a Zsidó Távirati Ügynökség jelenti, a Siralomfal bizottság a zsidóságra vonatkozólag igen fontos és kedvező döntést hozott, amennyiben kimondta, hogy a *Fal csak a zsidóság számára képez szent helyet*. Ezzel magáévá tette a bizottság a zsidóság azon rég vallott álláspontját, hogy a Fal csak számára képez szentséget, de a mohamedánoknak nem. A jelentés többi része is a zsidó ügynek kedvező hangulatban lett megfogalmazva. Bár kétségtelen az is, hogy a vallásos zsidóságnak ama praktikus előterjesztése, mely a Siralomfalnak liturgikus szabadságát biztosítaná, nem talált kellő megértésre a bizottsági jelentésben. Körülbelül bizonyos, hogy a Tóráknak és más kegyeszernek a használatát a bizottsági jelentés engedélyezni ajánlja.

— TEMPLOMTŰZ. A Kassa melletti *Szepsi* községben múlt hét kedden az orth. templomban ismeretlen okokból tűz keletkezett s csakhamar az egész tető lángba borult. Tannenbaum főrabbinak sikerült az összes Tóratekereseket és egyéb vallási kegyeszerket megmenteni. A templom tetőzete teljesen leégett, de a belseje is olyannyira megrongálódott, hogy a zsinagóga használhatatlanná vált. Új templom építése vált szükségessé.

— TÓRAAVATÁS PÁPÁN. A pápai Siir-Chevró Ijor 23-án fényes keretek között ünnepelte fennállásának 110 éves évfordulóját, mely alkalomra új Széfer Tórát íratott és ugyanakkor történt annak ünnepélyes felavatása is. Az ünnepség Schreiber Bernát lakásán kezdődött. Dirnfeld Á. egyleti rabbi ünnepi beszédében kiemelte Krausz J. H. elnök érdemeit, aki az ünnepi aktus megtartását buzgóságával a mai néhez viszonyok között lehetővé tette. Onnan *chüpe* alatt vitték a Tórát Pápa főutcáján keresztül a nagy Bészhamidrosba, ahol Grünwald Jakab, az *Adasz Jiszroël* főrabbija másfelőrs, elokvens *chinüch*-drósót tartott. Mincha után a Chevra Kadisa disztermében ünnepi bankett volt, melyen Krausz J. H. elnök, Rapaport Vilmos, Grünwald főrabbi szellemes felszólalásokkal emelték az ünnepély fényét. A rendezésben Friedmann Salamon, Friedmann Jenő, Grosz Béla, Eckstein Jenő, Hoffmann Jakab és Krausz Albert tüntek ki. Schreiber Bernát egy arannyal himzett tórákópenyét és Schosberger Aladár ezüst *jad*-ot ajándékozott az új széferhez.

Óbudai Freudiger Dávid — kormányfőtanácsos

Az orthodoxia széles rétegeiben nagy meglepetést keltett óbudai Freudiger Dávid kormányfőtanácsossá való kinevezése. A kitüntetett apja óbudai Freudiger Lipót a multkor nyerte el ugyanezt a kitüntetést. Óbudai Freudiger Dávidnál a világi műveltség Tóratudással párosul; a pozsonyi jesiva egyik kiváló növendéke volt.

A háboruban tábori lelkész volt s több kitüntetést kapott. Annak idején a zsidó vallású katonák rituális ellátásának akciójában élénken vett részt és nagy érdemeket szerzett.

Az új kormányfőtanácsos a budapesti orthodox zsidóság minden vallási és emberbaráti munkájában kiváló módon tevékenykedik. Szorgalmával, messzetekintő kereskedői koncepciójával a Freudiger-cég felvirágoztatásához nagyban hozzájárult.

Választékos egyénisége a társadalom tisztelt és kedves tagjává teszi. A férfikor elején levő kitüntetett tagja az orthodox országos képviselőségnek és a budapesti orthodox kórház vezetőségének. A magyar orthodoxia nagy reménykedéssel tekint jövődő működésére.

— A NAGYVÁRADI ORTH. HITKÖZSÉG május 17-én tartotta meg az 1930. évi zárszámadások előterjesztésére kitűzött rendes közgyűlést, Mittelmann Jakab hitk. elnök vezetésével. Elnök vázolta az elmúlt év teljesítményeit, különösen a vallásos élet kimélyítése körül. A vezetőség mindent elkövetett, hogy a hitközség keretén belül az összes hívők vallási igényei kielégítést nyerjenek, mely által a dicső *mu'tu* hitközség egysége lett megóva, és vezető szerepét az erdélyrezi orthodoxiában továbbra is megtartotta és öregbítette. Köszönetet mond a vállalt munkáért az egész hitközségnek, de különösen Fuchs Benjámin főrabbinak, továbbá Kirsch Henrik főtitkárnak. Kirsch főtitkár előterjeszti ezután a zárszámadást, melynek adataiból kitétnik, hogy 1930-ban az összkidások 7.260.282 leit tettek ki, 7.043.603 lei bevétellel szemben. A deficit további elkerülésére vonatkozólag a vezetőség javaslatokat terjeszt elő, miután a közgyűlés a vezetőség, különösen Mittelmann elnök éltetésével ért véget.

— A KIS MARTIR. Egy nagyváradi lapban olvassuk a következő szomorú esetet: A nagyváradi vitéz-uccai állami iskola első osztályába jár Elefant Irénke nevű hétéves kislány. Sovüajsz első napján is elment az iskolába. De az anyja arra tanította, hogy ünnepkor nem szabad írni. És Irénke nem írt. Mikor a „tanítónéni” felszólította, hogy írjon a táblán, — megtagadta az engedelmességet. És erre a tanítónéni megfogta a kislányt és kékre-zöldre verte. De Irénke a súlyos verés után, mikor a női hulgán megkérdezte, hogy most már ugye írni, azt válaszolta: — *Nem!* Irénke mártir, de vajjon kicsoda ez az emberbőrbe bujtatott szadista hulgán, akinek van szíve egy gyermeket, egy kékszemű csöppöcsét véresre verni, mert nem akar írni ünnepén, mert meg akarja tartani szent ünnepét? Az ilyen tanítónéni csak szegényére válik a tanítónéni és tanítóknak. (A tanítónót felfüggesztették.)

ארטה. כשר את למחרתין מן המחרתין

LAURANA WEISS PENSIO
fürdő, ABBAZIA mellett.

A legkellemesebb tengeri nyaralóhely, gyönyörű szobákkal, balkonnal, kilátás a tengerre. — Elsőrendű orth. magyar konyha. — Napi pensio 25 lira.

Leányok és fiuk nyaraltatása. — Felvétel 6 évtől.

A szülők ötödik évi bizalmával — szakszerű, gondos felügyelet, vallásos nevelés, orvosi ellenőrzés és elsőrendű ellátás biztosítva.

Prospektust küld az akció vezetője:

Reichmann Mór tanító, Kecskemét.

Kizárólag egyedül orthodox kóser
WEISZ MÓR keksz, teasütemény és kétszersült gyára
Budapest, VII., Dob-utca 22. — Telefon: József 423-65.

Felhívás! Értesitem igen t. vevőimet, hogy keksz-gyártmányaimat minden fogyasztó részére hozzáférhetővé tegyem és hogy a közönség **kizárólag orthodox felügyelet alatt álló** kekszet vásárolhasson, áraitam leszállítottam:

5 kgr. rendelésnél postán utánvétellel kilója P 1.10

— **A budapesti orthodox rabbiság felügyelete alatt** —

— LEGUTÓBBI REJTVÉNYUNK MEGFEJTÉSÉNEK kulcsa *Roshaszonó* traktátus 6/b oldalán található. Ezen a helyen ugyanis a talmud egy halachikus ügyből kifolyólag felteszi a kérdést:

שנה בלי רגלים היכי משכחת לה, hogyan fordulhat elő egy év, melyből egy zarándokünnep hiányozzék? A talmud így felel:

ברחמי רב שמעי עזרת סמעים ה' עממים ו' עממים י . . .

„Sovüajsz némelykor a hónap 5-ére, némelykor 6-ikára, némelykor 7-ikére esik. A talmud válasza a szentély fennállásának idejére vonatkozik. Akkoriban ugyanis a zsinagógai naptár nem volt előre megállapítva, mint ma, amikor (Chesvont és Kiszlevet kivéve) a hónapok sorrendjét az egyik mindig 29, a másik mindig 30 napos, hanem a jeruzsálemi nagy beszédin hónapról-hónapra állapította meg a kalendáriumot. Tudni kell, hogy a *sovüajsz* ünnepének dátuma a Tórában nincs a hónap napja szerint meghatározva, hanem „a peszách második napjától számított (szefiró) 50-ik nap.” A mi *liuachunk* szerint ugyan a szefiró 50-ik napja mindig azonos Szivon hó 6-ával, de ez azért van, mert most Niszon állandóan 30, és Ijor állandóan 29 napos. Míg ellenben a szentély idejében előfordulhatott az is, hogy mindkét hónap 29, vagy mindkét hónap 30 napos. Most tegyük fel, hogy az egyik évben úgy Niszon, mint Ijor 30 napos, de a rákövetkező évben mindkét hónap 29 napos volt. Akkor az első évben *sovüajsz* (a szefiró 50-ik napja) Szivon 5-ére, a másik évben pedig Szivon 7-ére esett. Így tehát előfordulhatott egy teljes naptári esztendő — Szivon 6-tól a másik év Szivon 5-ig, sőt 6-ig — *sovüajsz* ünnepe nélkül.

Helyesen megfejtették: Pollák Ábrahám rabbi, Kritzer Dávid (Bonyhád), Schwarcz Sámuel, Friedler József és Ferenc (Büdszentmihály).

— A TORNALJAI Tiferesz Bachurim választásán a következők lettek megválasztva: Weinstein Jenő elnök, Mann Jakab gondnok, Krämer Jenő pénztárnok, Freireich

Dezső ellenőr, Teitelbaum Lajos titkár. Választmányi tagok: Friedmann Lipót, Wáhrmann Ignác, Krakovits Jenő, Friedmann Jenő, Krämer Miksa, Teitelbaum Adolf.

— A FEHÉRGYARMATI FŐRABBI z. c. I. TEMETÉSE érvé sovüajsz előtti napon folyt le, a fehérgyarmati hitközség és lakosság osztatlan részvéte mellett. Megjelent a végtisztességen Jákey Sándor v. felsőházi tag és képviselő volt a hatóság, valamint a református egyház is. A heszpedek sorozatát a megboldogultnak Fehérgyarmaton lakó egyetlen fivére, a fábiánházi rabbi nyitotta meg. Utána megrázóan búcsuztaták a mezőkövesdi, nőgrádbércéli, nádudvari, csengeri, füleki, mezőcsáti, nyirmegyesi, ökörítői és nyirmadai főrabbi és Jungreis kassai rabbi. A hitközség nevében Weisz Sándor előljáró mondott gyászbeszédet. A hitközség elhatározta, hogy a gyászév leteltéig nem foglalkozik a robbiszek betöltésének kérdésével.

— A KISVÁRDAI ZSIDÓ NŐEGYLET elhatározta, hogy a hitközség néhai elnökének, dr. György Sándornak emlékére népkönyhát emel, mely az ő nevét fogja viselni. Az építkezéshez szükséges pénzt javarészből a György-család, a többi pedig a nőegylet fedezi. A népkönyha részére a telket a kisvárdai orth. hitközség bocsátja a nőegylet rendelkezésére, melyre dr. Schönwald Miklós hitk. elnök elnökletével lefolytatott közgyűlésen egyhangulag hoztak határozatot. Az építkezési akcióban nagy szerepe van Kovács Soma nőegyleti titkárnak, valamint Reismann Samuné, Kun Samuné és dr. Hüvösné urasszonyoknak, akik a népkönyha létesítésében, a nemes ügyhöz méltó buzgósággal munkálkodnak.

— A SZOVJET DISZNÓ-HIZLALÁSAL. Borisowban és Fehéroroszország több zsidó gyarmatosító területén a kommunisták sürgetik, hogy a zsidó telepesek sertéshizlálásra menjenek át. Érdekes, hogy a zsidó telepesek majdnem mindenütt tiltakoznak a terv ellen. Talán öntudat-

lanul is dolgozik bennük a gémőreben leszőgeztet ama átok, amelyet a sertést áruló zsidókkal szemben mondtak ki: „átok arra, aki sertéset nevel” (*óru mi semegadél cházérim*). Nagyon hasonlít az eset ahhoz, amelyet a történet feljegyez a spanyolországi zsidók életéből, a hetedik századból. A nyugati gótok kényszerítették a zsidókat hitük megtagadására s amikor az egyházi hatóságok az új vallásba való begyakorlásukra előírták a kötelező disznóhús-fogyasztást, a lelkileg ösztönözött zsidók aziránt folyamodták, hogy legalább ezt a kötelező élvezetet engedjék el nekik.

— TÓRAAVATÁS DEBRECENBEN. A debreceni orth. hitközség ismét új *széfer tajróval* gazdagodott, melynek ünnepélyes avatása az elmúlt sovüajsz ünnep első napján történt. A széfert Farkus József földbirtokos iratta a nánási szajferrel. A befejező irásaktus az adományozó vendégszerető házában folyt le, a hitközség előkelőinek részvétele mellett. A lélekemelő felavatási ünnepélyen a vezetőség tóratekeresekkel ment az új széfer elé, melyet szoltárok éneklése és örömjongás közepette vittek a templomba, ahol Strasser Salamon főrabbi lelkes szavakkal fejtegette a Tóra magasztos ünnepén a szeferiratás nagy jelentőségét s méltatta az adományozó érdemeit.

— A TERITÉS EREDMÉNYE AMERIKÁBAN. Az amerikai misszionáriusok legutóbbi jelentése szerint, Amerikában 2000 zsidót térítették át. A misszió megindokolja a számára oly szép eredményt. Azt mondja: sok zsidó számára a régi hit már elvesztette vonzóerejét, egyrészt teljeszen vallástalan, másrészt filozófiai i-tentelenségnek hódol, vannak, akik keresik az utat lelki-szükségleteik kielégítésére. A new-yorki rabbi ezzel szemben megállapítja, hogy a 2000-es szám teljesen alaptalan s az az óriási pénz, amelyet a misszionáriusok a zsidó lelkek fogására áldoznak, teljesen kárba vész. A mi szempontunkból véve, a misszionáriusok megállapításai a vallástalan zsidókról elég igazak, még ha a kétezerszám túlzott is. De azt meg kell vallaniok a misszionáriusoknak is, hogy akármilyen európai állam sokkal jobban tud téríteni, mint ők. Mert mit jelent például az utolsó évtizedes kikeresztelkedési magyarországi áramlatban 1—2 ezer mesümed, aki pénz nélkül tért ki, tisztán abból a meggyőződésből, hogy — kényelmesebb kereszténynek lenni...

Rejtvény

— Egy 3 betűs héber szó —
(Friedmann Sándor, Forró-Encs)

אם מלפנים תראני, בין צמח השדה הנני
אם בתוך תראני, בנוף כל אדם תראני
ואם מחוץ תראני, בין איסורי משהו המצאני

— EGY DURVA TANÍTÓ. Az erdélyi Galgó községben csak állami iskola van, ahová a zsidó gyermekek is járnak. Most egy új tanító jött oda, aki működését azzal kezdte meg, hogy felszólította a zsidó gyermekeket, hogy vágják le pajeszeiket, mert különben azt ő maga fogja megenni. Természetesen a zsidó gyerekek nem siettek eleget tenni ennek a parancsnak, mire egy napon ollót hozott magával az iskolába és kegyelem nélkül mindegyik gyereknek levágta a fél pajeszát. Ezzel azt akarta elérni, hogy így is esüföt izzsön a zsidó gyerekekből. A zsidóság orvoslásért fordult a felsőbb hatóságokhoz.

x Gyomor- és bélzavaroknál, étvagytalanságnál, szorulásnál, fölfúvódásnál, gyomorégésnél, fellöfögésnél, szédülésnél, homlokfájásnál, hányingernél 1—2 pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz alaposan kitisztítja az emésztőutakat. Közkórházi jelentésekben olvassuk, hogy a Ferenc József vizet még a fekvő betegek is nagyon szívesen isszák és általánosan dícsérik. A Ferenc József keserűvíz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

x Orvosi hír. Dr. Reich Sándor gyermekorvos rendelőjét VII. Wesselényi-u. 35. I. 4. alá helyezte át. Új telefonszám: József 370—12.

Gumiharisnyák
Fűzők
Gyógyhaskötők

és
egészségügyi cikkek
Hungária Kötésszergyár R.-T.

IV., Kristóf-tér 6
IV., Kossuth Lajos-u. 8
VIII., Ulloi-ut 40
I., Krisztina-tér 3

TELEFON TELEFON

Családi hírek

Siegelmann Lenkét Paksról eljegyezte Blau Sándor, Békéscsaba-Csorna. (Minden külön értesítés helyett.)

Schreiber Chájim Paksról, a hatsonnévü v. budapesti főrabbi z. c. I. unokája, eljegyezte Freund Renét, Freund J. szászrégeni főrabbi leányát. (Minden külön értesítés helyett.)

Ullmann Samu leányát, Katicát Bpest, eljegyezte Svéd József, K.K.-Félegyháza.

Steiner Gizit, Frauenkirehen, eljegyezte Goldberger Jenő Szombathely.

Steiner Juliska (Paks) és Preisach Mór (Pápa) házasságot kötöttek.

Steiner Heidit Gyömöréről, eljegyezte Herzog Menáchem Vrbové (Szlovenczkó). (Minden külön értesítés helyett.)

A verbói Tiferesz Bachurim gratulál és szívből jövő *mazoltovot* kíván nagyérdemű elnökének, Herzog Menáchemnek. Steiner Heidi kisaszszonnyal való eljegyzése alkalmából.

Szoffer József, a Szeretetház nagyérdemű főgondnoka sovüajsz második napján ünnepelte György fia barmicvó-avatását. Az ifju nagy-szerű rutinnal olvasott fel a Tórából és mondta el az ünnepi haftórárt. Az ünnepség az örömszülők vendégszerető otthonában folytatódott, ahol ünnepi lakoma alkalmával az ünnepelt ifju kitünő *psettlit* adott elő. Mindkét alkalommal megjelentek a fővárosi zsidóság notabilitásai, a Pesti Chevra vezetősége. Megjelent a Szeretetház teljes orvosi kara, dr. Kövesi Géza igazgató-főorvossal, dr. Páunz Sándor, dr. Farkas Ignác főorvosokkal az élén. A lakomán szebbnél-szebb felköszöntők hangzottak el; úgy az ifjut, mint a szüleit meleg óvációban részesítették.

A Kazinczy-uteai templomban május hó 26-án tartotta esküvőjét Strasser Salamon debreceni főrabbi fia, Strasser Náthán, Breuer Etelkával (Nagymaros—Pápa). Az esküvőn a debreceni orth. hitközség előljárósága Bernfeld Sámuel hitk. elnök vezetésével testületileg jelent meg. Ott volt azonkívül az Országos Közp. Bizottság rabbi kara és világi vezetői, az Orth. Közp. Iroda részéről Frankl Adolf elnök, Hartstein Lajos ügy. alelnök és dr. Reiner Imre jogtanácsos, továbbá a budapesti orth. hitközség előljárósága óbudai Freudiger Ábrahám hitk. elnök vezetésével. Az esketési szertartást a vőlegény atyja, Strasser Salamon debreceni főrabbi végezte, a

kisvárdai, szombathelyi és győri főrabbi közreműködésével.

Fényes esküvő folyt le május 31-én vasárnap a Kazinczy-u. templomban. Özv. Schlanger Bertalané leányával, Margittal házasságot kötött Rösler Izidor ékszerész. Az esketési szertartást Frankl Adolf, Sussmann Viktor rabbi végezték. Az éneki részt Holzer Lipót főkantor látta el kórusal. Este a hitk. disztermében fényes estebéd volt, melyen felszólaltak Klein Márkus iskolaszéki elnök, Welcz rabbi, Korein Dezső, Rösler Hermann és Holczler Imre.

Szerkesztői üzenetek

MULTHETI SZÁMUNK a két hét előtti ünnepi kettős szám következtében kimaradt. — W. A. KÁL: Csak *kinevezett* tanító kap utazási kedvezményt. A hitoktatás állami díjazásáért csak akkor lehet folyamodni, ha az iskola nem-zsidó. — TÖBBEKNEK: A *Kiczür Sülchon Örűch* magyar fordítása még nem jelent meg. Milyhely az első füzet megjelenik, meg fogják kapni azok, akik a szerzőhöz az első füzetért járó díjat beküldték. — T. T.: Sziveskedjék valamelyik héber könyvkereskedőhöz fordulni. — F. S. PÉCS: Nem! — ATERESZ BACHURIMBAN (Bp. IX., Tompa-u. 17) Welz Miklós és Fleischmann Samu tartanak tanulságos előadásokat, esténként 8—10 között. Vendégeket az önképzőkör szívesen lát. — J. L. V.: Szegénységi bizonyítvány nemcsak *napszámoknak* jár, hanem olyanoknak is, akiknek *jövedelme nem több, mint egy napszámoknak*. Tesék ezen köülményt ott igazolni és akkor nem tagadhatják meg a szegénységi bizonyítvány kiadását.

Israelers orthodox כשר

Restaurant, Bad Trencsántoplec

(Slowakei). Vis-á-vis der elektrischen Haltestelle. Für erstklassige Küche und solide Bedienung gesorgt.

Hivatal-áthelyezés!

A PESTI CHEVRA KADISA

— izraelita szentegylet — központi hivatalát alapítványi székházába VII. ERZSÉBET KÖRUT 26. SZÁM alá helyezte át, ahová mai naptól kezdve az összes bejelentések intézendők.

Ugyanítt történnék a sírok ápolása iránt is a befizetések.

Kellemes, jó és olcsó nyaralás **SIÓFOKON**
a FRÄNKEL-féle orth. kóser pensióban
István-ut 4. sz.

Kényelmes, tiszta nagy szobák, gyönyörű szép és nagy kerthelyiség. Nagyobb családoknak árkedvezmény. Gyermekeket (szülők nélkül is) kellő felügyelet mellett teljes felelősséggel nyaralásra elfogadunk.

Bejáró vendégeknek olcsó menü rendszer. Személyes vezetésem mellett a legfigyelmesebb kiszolgálás. Megnyitás június hó 10-én.

Előzetes érdeklődés és előjegyzés:

Fränkel vendéglő, Budapest VII., Rombach uca 12. Telefon: József 372—57.

Tomché Jesivósz-Sabosz

felajánlások Budapesten (II. kim.)

Bpesti Igaz Tóra és Jesivákat Támogató Egyesület (Csekk számla: 35.279.)

Postatakarékpénztár utján befizetések: Keszler Géza (Gr. Zichy J.-u.) P 2, Horváth Oszkár (Markó-u.) 1, dr. Sós Ernő (Andrássy-ut) 4, Hirschler Elemér (Dessewffy-u.) 1, Kraholetz Ferenc (Wekerle S.-u.) 1, dr. Balkányi Miksa (Hajós-u.) 1, dr. Dach Géza (Bálvány-u.) 1, Löwy József (Fő-u.) 4, Schenk Dávid (Bajnok-u.) 1, dr. Stamberger Ferenc (Erzsébet-tér) 25, Neményi Nándor (Üllői-ut) 1, Laufer Jenő (Baross-u.) —50, Décsi Viktor (Hold-u.) 1, Bárdi József (Kossuth L.-u.) 2, Guttmann Zsigmond (Petőfi S.-u.) 2, Weisz Sámuel (Wesselényi-u.) 2, Herczog Lipót (Klauzál-u.) —50, Korach Márk (Klotild-u.) 2, dr. Káttai Jenő (Honvéd-u.) P 1, Weisz György (Rombach-u.) 3, Hönic Ödön (Károly-krt) 1, Reich Adolf (Erzsébet-tér) 2, Heszky Áron (Cserey-u.) 1, Weil Mózes (Népszínház-u.) 3, Fleischmann Fülöp (Népszínház-u.) 3,50, Weinstock József (Kazinczy-u.) 1, Neményi Simon (Kertész-u.) 1, özv. Kohn Benedekné (Csengery-u.) 2, Bokor Róza (Népszínház-u.) 1, Klein Imre (Kartács-u.) 1, Schwartz Gy.-né (Hársfa-u.) 1, Herzog Lajos (József-körut) 2, Klein Sándor (Király-u.) 1, dr. Justus Jakab (Üllői-ut) 2, dr. Oesterreicher Béla (Párizsi-u.) 2, Goldberger S.G. (Andrássy-ut) 5, özv. Spiró Bernátné (Akácfa-u.) 5, Faragó Sándor (Hegedüs S.-u.) 2, özv. Montag Lipótné (Nádor-u.) 2, Weisz Béla (Dob-u.) 3,60, Schwartz Jakab (Hunyadi-tér) 1, Molnár Lajos (Alsóerdősor-u.) 2, Pataki Mór (Róza-u.) 1, Süss Bernát (Dohány-utca) 2, Ehrenfreund Éliás (Wesselényi-u.) 2, Rácz Ferenc (Falk Miksa-u.) 1, Salamon Béla (Teréz-körut) 5, Horn M. Izsák (Wesselényi-u.) 5, dr. Pollák Gyuláné (Akadémia-u.) 1, Falk Dávid (Ráday-u.) 4, dr. Fürt 1, Adler Sigfried 3, Tachauer B. 1, Kunitzer Marcel 5, Barna Samu 2, Schick Bernát —84, Froszt Hermann 1, Cserei Antal 1,50, Váradi Salamon 1, Waicz Sijja 5, dr. Ernst Zoltán 5, dr. Erdélyi Jakabné 2, Schlesinger Alfréd —50, Összesen P 150,94.

Készpénz adományok: Balassa Zsigmond (Hollán-u.) P 10, Eisen Aba 2, Tauber Mihály (Király-u.) 5, Sonnenschein A. J. (Üllői-ut) 2, dr. Fuchs S. 10, dr. Pápai Márton (Nagy-mező-u.) 10, Tauber Simon (Nagy-mező-u.) 5, Összesen P 44.-

Király-ucca 6. sz. imaház: Landsmann Ábrahám —50, Fischlovits I.

M. 1, Mermelstein 1, Spitzer Alexander 20, Roth Alex 1, Finkler Sámuel 1, Silber Arje 3, Blum Mózes 1, Weintraub L. 2, Bialazurker L. 5, Horn Izrael 2, Horn Jakab 2, Weintraub Saul 1, Horn Henrik 2, Heinrich Sámuel 2, Friedmann Mózes 2, Issmann Ferenc 2, Koppel Bernát 2, Mendelovits Salamon 1, Kornitzer Ábrahám —50, Kron Juda 2, Neumann Simon 1, Finkler Lázár 2, Horn M. Izsák 5, Weintraub Ábrahám 5, Blum Oscher 2, Roth Henrik 1, Összesen P 70.—

Vaspári Pál-uccai imaház: Salamonovits Géza 1, Ehrenfeld Samu 1, Wieder Ignác 2, Herschkovits Dávid rabbi 1, Blumenthal Rezső 1, Wilcesek Mór 1, Deutsch Illés 2, Stark Zsigmond 2, Popper Géza 2, Összesen P 13.—

Luther-uccai imaház: Fischer Vilmos P 5, Fischer Chájim 1, Bienenstock Vilmos 5, Selvendi Félix 5, Nóth N. 5, Rosenfeld Mór 5, Weisz Béla 5, Grünstein Vilmos 20, Márkus Sándor 5, Goldstein Jakab 1, Összesen P 57.—

Büchler-minjon: Büchler Mór 3, Büchler József 2, Bernstein Herman 1, Lőrincz József 1, Markovits József 1, Blumenthal Dávid 1, Katzburg Fülöp 1, Breuer Ignác —50, Összesen P 10,50.

Vörösmarty-ucca 55. sz. imaház: Muncsik Izidor P 1, Holzer Herman 1, Fischer József 1, Taub Mór 1, Günsberger Fülöp 5, Günsberger Mór 1, Parcel Ernő —50, dr. Farkas —50, Összesen P 11.—

Szövetség-u. 43. sz. imaház: Jungreis Lázár P 0,50, Weisz Jakab 1, Trencsiner Fülöp 1, Lampel Ignác 0,50, Katzburg Salamon 2, Binét Manó 0,50, Binét Jónás 1, Braun Izrael 1, Jelinek Jónás 0,50, Friedmann József 2, Összesen P 10.—

Garay-uccai templom: Benedik Áron P 5, Braun Elek 2, Baum Zsigmond 1, Berkovits Bernát 2, Böhm Jakab 10, Biró József 2, Ehrenthal Jenő 3, Friedmann Jakab 3, Fleischmann Jakab 5, Falkenstein Adolf 3, ifj. Falkenstein 2, Feldmann Ábrahám 3, Grünbaum Lajos 2, Hirschberg 5, Heitler Mihály 3, Halpern József 2, Knöpfler Bernát 5, Korein Miksa 2, Klein Izidor 2, Katz Herman 1, Mandel Éliás 2, Rosenfeld Adolf 2, Rosenfeld Farkas 5, Rosemann Henrik 5, Seidner Sámuel 2, Steiger Gyula 5, Spiegel Menyhért 10, Spitzer Samu 3, Salamon Mihály 5, Weisz Dávid 2, Weisz Izidor 2, Weisz Benő 1, Weisz Farkas bátyja 2, Wieder Adolf 5, Herschkovits 1, Rottersmann 3, Schwartz 2, Knöpfl-

ler I. 5, Herskó 2, Összesen P 127.—
Szövetség-u. 43. sz. imaház: Jungreis Lázár P —50, Weisz Jakab 1, Trencsiner Fülöp 1, Lampel Ignác 0,50, Katzburg Salamon 2, Binét Manó 0,50, Binét Jónás 1, Braun Izrael 1, Jelinek Jónás 0,50, Friedmann József 2, Összesen P 10.—

Frankl Adolf-minjon: Frankl Adolf, Kahán-Frankl Samu, dr. Reiner Imre 10—10, Kahán Mechel, Groszberg Jenő, Hilferding Lipót, Klein Armin, Rosenbaum Ernő 5—5, Kahán-Frankl Mózes 2, Kohn Rudolf 4, dr. Fürst Aladár 3, Berger Vilmos 1, Schiff Ignác 1, Weisz Dezső 3, Weisz Mátyás 1, Berkovits Jenő 2, Paneth Jenő 2, Klein Jenő Steiner Dániel, Bernfeld Kalmán 2—2, Friedmann József 3, Wertheimer Artur 2, Blum Jenő 1, Összesen P 86.—

Sommer József-minjon: Goldklang Jakab P 2, Schwartz Sámuel 6, Goldstein —50, Sommer Károly 1, Márkus 2, Rosenbaum Mór 1, Balog Henrik 1, Politzer (Kisvárd) 4,50, Fischmann 1, Weisz 1, Grün 2, Berger József 2, Révai 1, Sommer József 5, Sommer Ede 1, Sommer Imre 1, Sommer Ignác 1,50, N. N. 1,50, Összesen P 35.—

Grünsfeld Sámuel-minjon (VII. Király-utca 15.): Mandel P 5, Grünsfeld Sámuel 2, Grünsfeld Armin 2, Weizkopf Mór 2, Róth Aladár 2, Vogel 1, Benedek 1, Indig 1, Herschkovits 1, Gutentag 1, Schönberger 1, Salamon 1, Baum vörösvári rabbi 2, Összesen P 22.—

Komaegylet (Lónyai-utca 15.): P 50.—

Egyéb felajánlások

Fináli Ernő kormányfőtanácsos adománya P 250.—

Freudiger-Sternfeld esküvőn gyűjtöttek P 402,50

Schlanger-Rössler esküvőn gyűjtöttek P 22.—

Strauszmann Dániel esküvőn gyűjtöttek: P 13.—

Lindenbaum-Munk eljegyzés gyűjtése: Munk Miklós P 15, Munk Gábor 15, óbudai Freudiger Lipót 10, óbudai Freudiger Ábrahám 10, óbudai Freudiger Fülöp 10, óbudai Freudiger Dávid 10, óbudai Freudiger Samu 10, Lindenbaum Lipót 10, Lindenbaum Marcel 10, Lindenbaum Zsigmond 10, Lindenbaum Sándor 5, Lindenbaum Leó 11, dr. Rakonitz Dezső 10, dr. Rakonitz 10, Grünwald 10, Blau Lipót 5, Összesen P 161.—

Szombati remény...

Egy orosz városkában élt egy szegény, vallásos. R. Zórach nevével kereskedő, aki nagynehezen kereste meg a napi kenyerét. Mindennap áldotta a Mindenhatót, hogy megérette vele azt a napot békében. „Bóruich Hasém, jajm, jajm...” — mondogatta...

Egyszer egy tavaszi csütörtök estén felesége kétségbeesetten panaszkolt férjének, hogy nincs egy kopekja sem a szombati szükségletek beszerzésére. Az asszony nyomott lelkiállattal tért nyugovóra, hiszen közeledek a sabosz és a házban nincs pénz kalácsra, babra; sőt még gyertya sincs a szent nap tiszteletére. Férje ezalatt felvidította magát Tórával, amely felüdíti a szívet és leült a gemórehoz, melyet nagy szorgalommal tanult. Az évezredek melódikái szárnyain elfelejtette minden bánatát, szegénységét.

Később kiment az utcára néhány percre, friss tavaszi levegőt szívni, s amint alig néhány lépést tett, valami kemény dolgot érzett a lába alatt. Lehajolt s ime egy bemoskolt, sáros, ezüst rubel van előtte.

Visszatérve lakására és a gemóre elé ülve, azon gondolkodott, mit tegyen a rubellel? A szombati szükségletekre nem akarja kiadni, mert egész sabosz alatt arra gondolna, hogy talán egy szegény ember, akinek nagy szüksége lenne rá, vesztette el a rubelt... Sőhajtott egyet: „Világok Ura! Ha végtelen jóságodban gondoskods az én és családom sabosz-szükségletéről, légy kegyes a pénzt eljuttatni hozzám „behetér, velaj beisziur bená-chász velaj heczáur“ megengedett módon s ne fájdalmas érzelmekkel.” De amidőn elhatározta, hogy a rubelt nem adja ki saját céljaira, eszébe jutott, hogy majd felesége biztosan kapacitálni fogja, hogy mégis *czorché sabosz*-ra fordítsa a talált pénzt. Ezért fogadalmat (nédert) tett, hogy a rubelt szegények közt fogja kiosztani. És folytatta tanulását.

Tanulása közben felébredt a felesége, akinek elmesélte a történetet és hogy fogadalmat tett.

hogy a talált rubelt czedokóra fogja fordítani. Felesége végtelenül lamentált ezért, hogy gondol ilyesmire, akkor, amikor egy kopekja sincs saboszra... R. Zórach azonban higgadtan megmagyarázta neki, hogy fogadalmánál fogva ezt a rubelt nem lehet saját céljaira felhasználni, de ha a jó Isten is úgy akarja, majd megsegíti őket más módon... Feleségének nem volt mit tennie, kényszeredetten fogadta ura válaszát és ismét elaludt, míg férje tovább tanult.

*

Azon az éjszakán két — vásárról visszatérő — kereskedőtárs utazott ott át. Kimerülten érkeztek a községbe, ahol mindenütt mély sötétség honolt; elhatározták, hogy szállást keresnek és reggelig megpihennek. Nagy keresés után végre rábukkantak R. Zórach lakására, ahonnan világosság szűrődött ki az ablakon. Bekopogtak a kapun, ahol nyomban bebocsátották őket, kocsijukkal: a házigazda szívélyes *sólajm alechemmel* üdvözölte a jövevényeket, kik bemutatkoztak és elmondták, hogy vásárról jönnek és kérik, hogy engedje őket reggelig lakásában megpihenni. R. Zórach derűs arccal teljesítette vendégei kérését, megágyazott nekik és lefeküdtek; ő pedig a szomszéd szobában folytatta tanulását.

A kereskedők — még nem aludtak el — hallják a gemoró dallamának ritmusait, ami nagyon megtetszett nekik. „Ime, ez egy talmid chóchom, az egész éjszakai tanulással virrasztja át” — mondták. Rövid idő után azt mondja az egyik kereskedő a másikkal:

— Figyelj ide, barátom. Ugye-bár, minékünk nézeteltérésünk van egy ügyből kifolyólag. Mind-egyikünk azt hiszi, hogy az igazság az ő oldalán van. Helyes lenne, hogy intézzük el az ügyet, még mielőtt haza érkeznénk, mert hiszen jól ismerjük nejeinket, hogy ha haza jövünk és tudomást szereznek a vizsályunkról, úgy nem fognak tudni együttműködni az üzletben, ami által az üzletünk erősen szenvedni fog. Ajánlom tehát, hogy tartsuk fel a dolgot a házigazda előtt, aki talmid chóchom s teljesen idegen, tehát nem részrehajló, és ahogy ő fog dönteni, úgy legyen.

Miután mindketten megegyeztek, hogy alávetik magukat a házigazda döntésének, felkeltek és előadták R. Zórach előtt vitás ügyüket. Midőn azt befejezték, azt mondta nekik a házigazda, hogy térjenek ismét nyugovóra és ő gondolkodni fog a dolog fölött; reggelre majd megmondja, mi a nézete. A társak lefeküdtek.

Reggel felkeltek és R. Zórach elé járultak, aki előadta a véleményét. A döntés mindkettőjüknek megtetszett. S miután bőkezű tiszteletdíjjal honorálták a házigazdát, hazautaztak.

How a mi szegény R. Zórachunk felesége reggel felkelt, elmesélte neki a férje, hogy a Mindenható eljuttatott neki tekintélyes összeget a szombati bevásárlások fedezésére s mindjárt oda is adta a pénzt az asszonynak, hogy készítsen elő mindent saboszra, még maradt a pénzből a hétköznapiakra is. R. Zórach ezután hálat adott az Egek Urának, a sok jóért, amit vele tett; örömtelten pihent meg a hetedik napon, utjongva töltötte a saboszt háláénekekkel, dúsan terített asztal mellett, a Világ Teremtőjének tiszteletére, áldott legyen szent Neve mindörökké.

Csodaszép parókák

Tartós ondolás (Dauerwellen)

és hajfestések. — Szolid árak!

Pock Károly

hölgyfodrász

Budapest

VI. Andrássy-ut 19

Telefon Aut. 199-10

Pollák Sarolta

kozmetikai intézete: Hajszalak kiirtása arcról, karról, szépségápolás, helyi soványítás legmodernebb alapon, szemölcsirtás, hámlasztások. (Díjtalan tanácsadás). „Miracle“ hajlétváltoztató szétküldése utasítással: Budapest, VI., Andrássy-ut 38. Párizsi Aruházzal szemben. Kérjen prospektust!

Apróhirdetések

Minden szó egyszeri beiktatása 16. vastagon szedett betűkből 32 fillér.

Házasság

HUSZONHÁROM év óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi-ut 57/b. Telefon. Cég nélküli levelezés.

KIZÁRÓLAG előkelő körökben, házasságokat legdiszkrétebben közvetít, Meisels héber könyvkereskedés és tálibszövöde, Rombach ucca 8. A Rombach templommal szemben. — Bármily könyv megvásárlásáért, levelezőlap hívásra, házhöz megyek.

LÖWINGER SAMUEL, Kaba. Házasságközvetítő. Eredmény biztos. Válaszbélyeg mellékelendő.

SZIGORUAN orth., 29 éves szép özvegyasszony jómeneteli üzlettel, férjhez menne vallásos, jó kereskedő **בן חורר**-hoz. Levelek „Jó megjelenésüre reflektálok” jeligére a kiadóba.

24 ÉVES szlovenszki nagykereskedő fia vagyok. Házasság céljából megismerkednék egy kimondottan szép, művelt, orth. zsidó úrlánnyal, kinek hozománya 50.000 P készpénzben. Fényképpel és teljes címmel ellátott leveleket „Páróka” jeligére a kiadóba kérek.

ÖNÁLLÓ kereskedő, 27 éves intelligens fiam részére keresek szigoruan orthodox családból való szép leányt. Leveleket „20.000” jelige alatt a kiadóhivatalba kérek.

Különféle

ORTH. HÁZBAN állást vállalnék. gyermekek mellett is. „Varráshoz értek” jelige.

JÓ CSALÁDBÓL való vallásos pékség állást keres. Cím: Frankl Ferenc, Győr.

Sirkövek Adler J. sirkőraktárában
Telefon: József 364-20.
Budapest, Károly-körut 7. és Rombach ucca 4.

Mielőtt sirkövet (ת-מצבה)
vásárol, saját érdekében kérjen költségvetést
RÓNA SÁNDOR sirkőgyárából, NYIREGyhÁZA, Telefon 219.
Orth. templom közelében.

FIGYELEM! Miskolcon átutazók részére legjobb és legolcsóbb étkezőhely az ujonnan átalakított Steinberg Bodega a Solem Weisz-féle helyiségben. Dr. Szentpáli-utca 6. Széchenyi-u. sarok.

HITOKTATÓ (Melamed)! Ugy az összes héber tantárgyak oktatásában, valamint a hitközségi jegyzői teendőikben nagy gyakorlattal bíró, elsőrendű bizonyítványokkal rendelkező, nőtlen hitoktató azonnalra állást keres, szerény feltételek mellett is. Ajánlatok „Bentóra” jeligére a lap kiadóhivatalába kéretnek.

SZOMBATTARTÓ utazó éves bérletjeggyel, magával vinne még néhány cikket. „Legjobb referenciák” jeligére a kiadóba.

MEGBIZHATÓ, perfekt középkora szakácsnő felvétetik. Skrek, Dob-utca 27.

אבידה השבת Mult pénteken elhagytam a miskolc-ujhelyi vonalon 2 pár *tefilint*. A becsületes megtaláló vagy esetleges vevő kéretik, hogy értesítsen; az ismertetőjeleket megadom. Reich Jakab, Kisvárdá.

PERFEKT héber betűszedő, aki a magyar betűszedést, valamint amerikai rendszerű gép kezelését elvállalja, állást keres. Albérlő, Kisdiofa-u. 10. II. 17.

INTELLIGENS, németül is tudó vidéki zsidó lány 2-6 éves gyermekekhez elmenne. Főzést, háztartás vezetését is vállalja. „Rendszerető” jeligére a kiadóba.

ZSIDÓ HÁZBÓL való szorgalmas fiut tanulónak keresek. Özv. Baumann Adolfné uridivatüzlete, Salgótarján.

MEGBIZHATÓ, komoly izr. leány 1-2 kisebb gyermekhez menne, vagy idősebb, gyermektelen házaspár kis kóser háztartását vezetné. Pesten, szerény fizetéssel. Schön P., Lónyay-u. 52. I. 11.

IDŐSEBB UR sürgősen keres megbízható, jobb orthodox családnál teljes ellátást: tiszta szobát és teljes étkeztést. Havi 80 pengőt fizetne. Írásbeli ajánlatokat a kiadóhivatal továbbít.

25 ÉV ÓTA fennálló, jól bevezetett cipészüzlet, gépekkel, Budapest legforgalmasabb helyén, betegség miatt eladó. Cím a kiadóban.

ÜZLETBEN és irodai munkában nagyon ügyes árva úrlány állást vállalna, lehetőleg teljes ellátással. Jelige: „Feltétlen megbízható, szombattartó.”

ZSIDÓGIMNÁZIUMI TANÁR családjá a vakációra magával vinne 1-2 diákot kellemes, egészséges burgenlandi hitközségbe, orthodox ellátásra, német szóra, esetleg korrepetálásra. Cím a kiadóban.

Uizsgákra jutalomkönyvek legalkalmasabb:

עולת שנת
Szombatokra.
Fejtegetések stb. az összes heti leckékhez.

Írta: Fischer F. sárospataki főrabbi.
Ára: Iskolák számára kedvezményesen díszes kötésben 3 pengő.
Megrendelhető a szerzőnél.

Van szerencsém értesíteni a n. é. közönséget, hogy 25 éve fennálló

héber könyvkereskedésemet
Rombach-u. 1. szám alól
KAZINCZY UCCA 33. SZÁM ALÁ,
az orth. zsinagóga mellé helyeztem át.
Szíves pártfogást kér
STEINER G. JÓZSEF
מוכר ספרים.

Trencsénteplic-fürdőn

a legjobb orth. kóser penzió a Fischhof-féle vendéglő a park közvetlen közelében. Elismert kütűnő konyha és kiszolgálás. — Tulajdonos:

FISCHHOF ADOLF vendéglős
Galántáról.

Uj orth. כשר
csemege- és füstöltáru-üzlet
Rebenwurz-féle füstöltáru-gyár
főlerakat.

Sajt, vaj és mindenféle csemegeárúk
Orth. kóser borok és mindennemű
italok zárt palackokban.
Olcsó árak! Pontos kiszolgálás!
SCHLESINGER A.
VIII. NÉPSZINHÁZ UCCA 16. sz.
Telefon: J. 443-68.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ

Spatz Henrik könyvnyomdája
Budapest, VII., Kertész-utca 21.

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ל"ץ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Sip ucca 10. sz.
Telefon: J. 425-90. Cirkulárium: 50.791.
Egész évre 20 pengő

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

A Nyugati Fal...

Június 8-án jelentette meg az angol kormány a Panasz-fal-bizottság jelentését. Panasz-falnak nevezik a *Kajszél Maaróvi*, a Nyugati Falat, amely régi dicsőségünk, az egykori fényes jeruzsálemi szentély, a *bészhamikdos* maradványaként ájtatos tisztelgetnek és kegyeletnek tárgya a zsidóság részéről. A szentély összeomlott, a szent város lakosai szétszórtak, de már az ókorban engedélyt adtak a kegyetlen római rombolók, majd a bizánczi zsarnokok, hogy a szentély népe a szentély romjai mellett legalább imádkozhassék. A történet forogatos viszontagsága ugy hozta magával, hogy több mint 1200 évvel ezelőtt a mohamedán hódítók foglalták el a szent helyet. A szolgálonak, *Hógor*-nak gyermekei így léptek az urnőnek, *Szóró*-nak birtokába! Az urnő fiait csak sírni s imádkozni mehettek a Nyugati Falhoz a szolgálonak gyermekei engedelmével. A mohamedánok lényegében véve nem igen törődtek az egésszel, mert az ő szentélyük Arábiában van, ahonnan Mohamed elindult; Jeruzsálem számukra a szent helyek sorában a második garnitúra. A világháború után az addig uralkodott törökök elvesztették magukat az ország urainak érezn. Az angol protektorátus alatt élő sok milliónyi arab lakossághoz vélt tartozandóság, az angoloknak politikai okokból a háború alatt tett s komolyan nem vett ígérete egy egységes; az arab pusztától a Libanonig, a Földközi tengertől Bagdadig terjedő arab ország megalkotásáról — továbbá nem utolsó sorban, a cionista munka *felébresztette az arabok nacionalizmusát*. Elvakultságukban és felébredt faji gyűlöletükben legszervebben felcserelelnék mekkai szentélyüket a jeruzsálemi Haám (=Chérem) nevű területtel, ahol a Nyugati Fal is áll. A gyűlölet két

évvel ezelőtt robbant ki, amikor meg akarták akadályozni a zsidó áhitatot a *Kajszél Maaróvi* előtt s amikor az angol hivatalnokok, élükön a *mesümed Luke*-val, titokban pártjára állottak az araboknak, akikkel szemben a zsidókat úgy kezelik, ahogyan exotikus, keletafrikai vagy indiai színes bensülöttekkel szoktak elbánni. A Népszövetség neutrális állampolgárokból álló Panasz-fal bizottságot küldött ki erre, s ez heteken át hallgatta ki a szembenálló feleket. A tárgyalásokról annak idején a *Zsidó Ujság* híven beszámolt.

A bizottság jelentése zsidó szempontból csak negative és közvetve kielégítő, — amennyiben nem fogadja el az arab álláspontot, mintha a Nyugati Fal a mohamedán szentélynek egy része volna. Magánjogilag a terület a mohamedánoké, de a zsidóságnak megvan a joga az ájtatosságára. Mivel a moszlimoknak kedvenc trükkje volt, hogy amikor a zsidók imádkoztak, ők is rázendítettek a szomszéd mecsetben egy hangos „*duá*”-ra, a bizottság megtiltotta, hogy a zsidó ima-időben a *Zikr*-mecsetben gyülekezés legyen. A zsidóságra nézve azonban eléggé sértő, hogy a *sófárfúvás* tilos, mert ez — zavarja a tevehajcsárok ordítózásához hozzászózott muszlimok füleit. Székeket és padokat sem szabad letenni a Fal előtt, csak Tóra-szekerény szabad elhelyezni. Sok viszálynak vet véget a bizottság ama tilalma, hogy nem szabad a Fal mellett oly építkezéseket eszközölni, amelyek a bejárást megnehezítik és az a rendelkezés, hogy a tér karbantartását esetleg a kormány eszközli.

A bizottság tehát úgy ítélte, hogy *senkinek sincs igaza*, de azért legjobban fájhat nekünk az egészben az, hogy ime a gölusz nem szünt meg. A zsidónak csak az imádkozáshoz van joga. No de se baj! *Jerichó* falai sem

ostromló gépektől omlottak össze. Nagy hatalom az ima, ha igaz áhitattal hangzik fel, abban a hitben, hogy a megváltás jönni fog, de csak az Örökkévaló hozza meg, nem a politikai konstelláció.

Száz napi vakáció

A kultuszminiszter rendeletére az iskolák ezidén korábban zárják le az évet és később nyitják meg kapukat. Még 1-2 ilyen szünet meghosszabbítás és bekövetkezik az ismert mondás igazsága: a tanítás nem egyéb, mint a vakáció kellemetlen félbeszakítása. Minket a dolog ez a része természetesen nem érint, de arra igenis gondolunk, hogy a Talmud szava és a kodifikátorok (*Rambam, Sülichon Örűch*) döntése szerint a gyermekek Tóra-tanítását még akkor sem szabad szüneteltetni, ha a szentély felépítéséről (*afilü lebinjan bészhamikdos*) volna szó. Ha ezt az előírást, amely a legékebben bizonyítja, miképpen értékelték nálunk a kulturát, nem is tarthatjuk be szó szerint, de legalább gondoskodni kellene, hogy az iskolás gyermekek a hosszú szünet alatt ki ne zökkenjenek zsidó vallásos nevelésük vágányából. Ne fordulhasson elő az az eset, hogy némely nyaralóhelyen 20-30 orthodox gyermek heteket tölt s nem tanulnak. A modern pedagógia is igazat ad bölcsseink megállapításának: „ha elhagysz engem, a Tórá, egy napra, én két napra hagylak el.” Nem szabad a tanulás folytonosságának megszakadni. Ha a korán eső ünnepeket beleszámítjuk, szó van 100 napi szünetről. Az iskolai tanítástól felmentett gyermek pihent agyának meg kell nyílni a szent Tan számára. Rabbijaink bizonyára ráirányítják hieik figyelmét e fontos kérdésre.